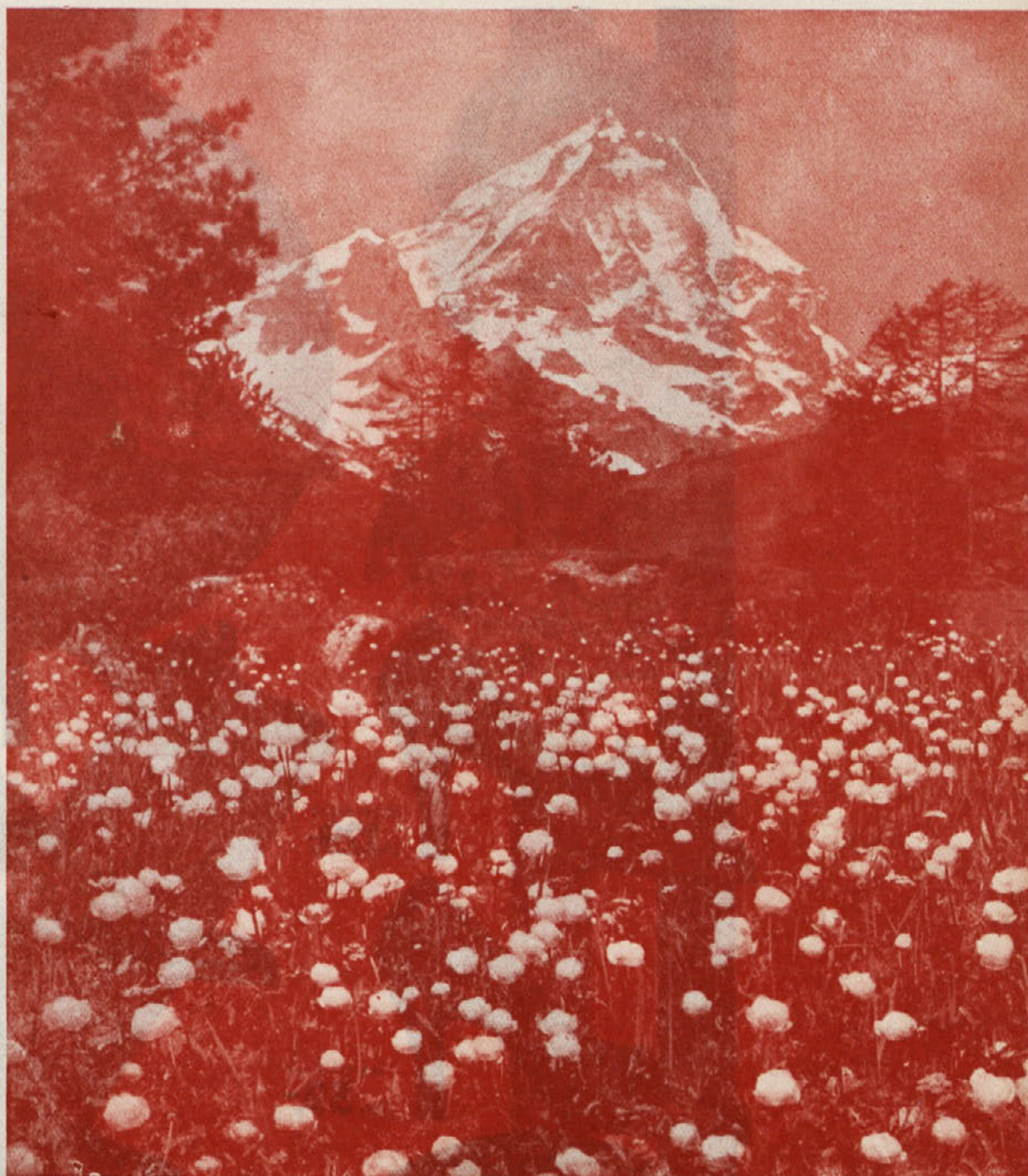

Poštnina plačana v gotovini

JUNIJ
1935
LETO IX

6

Priložen je drugi del
mehko vezane knjige:
„Profesor Nesnaga“.
V celo platno vezana
knjiga „Joe med pirati“
bo priložena prihodnji
mesec

Prizjatelj

5925-13110
DIN **79.-**

5325-84217
DIN **129.-**

5325-34229
DIN **129.-**

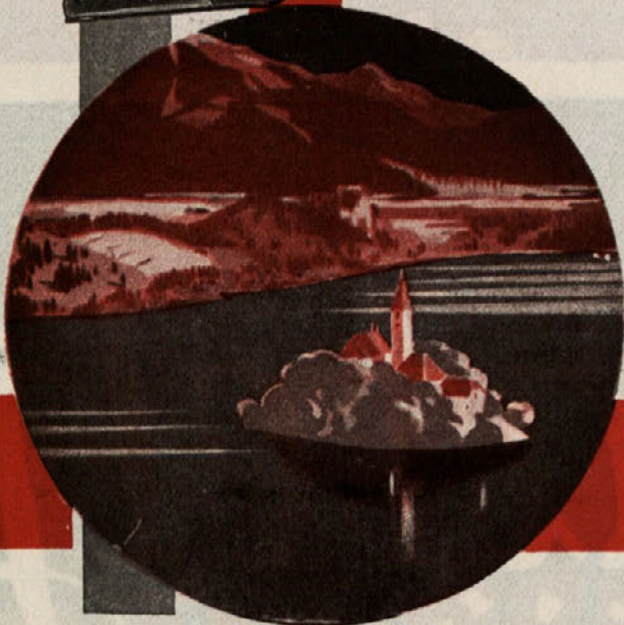
6815-6154
DIN **59.-**

5505-34276
DIN **129.-**

9675-44141
DIN **79.-**

5605-44168
DIN **79.-**

Bata

Za smeh

Bolhe.

Dve dami stojita v prenapolnjem tramvaju. Ena s psom, druga brez njega. Tista brez psa reče tisti s psom:

«Potegnite vendar svojega psa na drugo stran, že čutim, da leze po moji nogi bolha.»

Tista s psom se skloni k svojemu ljubljencu in mu reče:

«Pojdi na drugo stran, sultan, go spa ima bolhe!»

Potegnila ga je.

Pri plesu sta se spoznala. On jo je seveda spremil do doma.

V veži ji je dal prvi poljub. Še drugega in naslednjega. Potem se je odtrgala od njega.

«Pogledala bom, ali je kdo doma. Počakaj toliko!»

Mladenič čaka.

Dolgo.

Dolgo.

Naposled se zgoraj odpre okno. Dekle zakliče s pridušenim glasom:

«Sezuj čevljev!»

On sede na prag in si stokajoč sezuje tesne plesne čevlje.

«Ali se znaš plaziti?»

«Da, tiho kakor panter.»

«Potem se pa splazi domov!»

Vdovec.

«Včeraj sem slišal, da se je neki vdovec z devetimi otroki oženil z vdovo, ki ima sedem otrok.»

«To vendar ni ženitev! To je fu-zija...»

Knjiga.

Mati: «Mirko, zakaj si pa vrgel stričevo novo knjigo v vodo?»

Mirko: «Veš, očka je rekel, da je preveč suha.»

Ali bi hoteli tako ravnati?

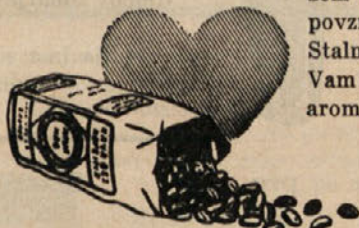
Čudno vprašanje, si mislite. Da bi obroč na kolesu namenoma uničili? Ne, z občutljivimi predmeti ravnamo previdno. Značilno pa je, da pustimo često vse premalo oblasti previdnosti, ko gre za naše lastno telo.

In vendar je naše telo veliko nežnejši in občutljivejši mehanizem, katerega brezhibno delovanje je tem važnejše, ker je od njega odvisno vse naše dobro in zlo.

Slabo spanje, šibki živci, občutljiv želodec itd. so nedvoumni znaki, da svojega telesa ne negujemo pravilno. Take motnje lahko izvirajo od preobilnega pitja kave. Zdravniki se strinjajo glede škodljivega učinkovanja kofeina na organizem.

Če hočete postati čili in sveži, kakor ste bili poprej, pijte kavo Hag, neškodljivo, kofeina prosto. Ta je bila v rešitev tisočerin in lahko tudi Vam pomaga.

Kava Hag je pristna zrnata kava, odlična po okusu in aromi. Samo škodljivi kofein ji je odvzet. Kavo Hag lahko pijete kolikor in kadar hočete. Je zajamčeno kofeina prosta, varuje občutljivi organizem Vašega srca in ne povzroča nespečnosti. Stalno sveže praženje Vam nudi vso prvotno aromo.

„Kdor ima slabe živce ne bi smel nikoli piti drugega kakor kavo Hag. Ta prija sijajno, je pa popolnoma neškodljiva živčnemu sistemu in soanju.“

KAVA HAG VARUJE SRCE IN ŽIVCE!

Kakor doma.

Koren si hoče kupiti avto. Lep, udoben, moderen avto.

«Vzemite tegale», mu svetuje prodajalec. «V njem se boste počutili kakor doma.»

«Kakor doma?» vpraša Koren in pogleda od strani svojo ženo. «Ne, rajši mi pokažite kaj drugega.»

Glasba.

Klavir je bobnel pod njenimi močnimi udarci. Vitke mahagonijeve noge so pokale in skozi sobo je besnel orkan tonov. S čudovitim akordom v fortissimu je prenehala, povesila roke in rekla zasanjano svojemu izvoljencu:

«To je bila Siegfriedova smrt!»

On pa je zastokal in odvrnil:

«Rad verjamem.»

Modrijan.

«Hm,» je dejal modrijan, ko je prišel nekega dne na potovanju po Bohinju do planine, kjer se je pasla v

ozkem ogradu krava, «kako nepravilno je vse na svetu. Tako velika žival je privezana na tako majhen kraj. In poglej lastovko nad mano! Ta pa lahko leti, kamor se ji ljubi, ves svet je njen...»

«Vraga!» je modrijan samemu sebi segel v besedo in se prijel za nos, kamor mu je priletelo izpod neba nekaj toplega, mehkega...»

«Vidite!» je vzkliknil fant, ki je prišel mimo in vse videl. «Ali ni dobro, da ni bila krava?»

Najzanesljivejše sredstvo.

Pred mnogimi leti se je v Londonu neki zdravnik že petič poročil. Ko so ga vprašali, kako se je iznebil svojih prejšnjih žena, je povedal:

«Najzanesljivejše sredstvo, da se otreseš žene, je to, da ji nikoli ne oporekaš, da ji vselej pritrdiš in da jo pustiš, da dela vse, kar hoče. Brez ugovaranja ne more nobena ženska živeti — in tako so mi vse štiri umrle v nemi besnosti.»

Če hočete poudariti svoje čare, uporabljajte redno Odo-ro-no. On Vam zagotovi svežost.

Odo-ro-no je zdravniški recept. V njegovem delovanju ni nobene skrivnosti. On zožuje znojnice pod pazduho in prenaša znojenje na druge dele telesa, ne da bi ga čisto preprečil.

Dve vrsti različne kakovosti sta — «Regular» za odporno kožo, «Instant» za občutljivo kožo (tega je treba bolj pogosto uporabljati).

ODO-RO-NO

Generalni zastopnik:

M. NEUMANN,

parfumerija na veliko,
Zagreb, Boškovičeva ulica 44.

Po osvežitvi

vsakdo hrepeni, da si okrepi vsled vročine utrujeno telo. **Hladna** Ovomaltine, ki ima v sebi vsa dobra svojstva prijetne in slastne osvežujoče pijače in koncentrirane popolne krepilne hrane, osvežuje organizem, ki je vsled izgubljene vode izčrpan, nadomešča izgubljeno energijo in ustvarja novo moč.

Hladna Ovomaltine se lahko in hitro pripravi v čaši Ovomix, ki je v ta namen nalašč pripravljena in ki ima še to prednost, da je v njej prirejena Ovomaltine veliko okusnejša.

Čaša Ovomix se dobi povsod, kjer se prodaja Ovomaltine, za Din 15.—.

hladna
OVOMALTINE

V vročih poletnih dneh lahko uživamo Ovomaltine ne samo za zajtrk in južino, ampak je tudi čez dan, če jo shladimo na ledu, osvežujoča pijača.

Kratke zanimivosti

Dva ameriška raziskovalca sta odkrila, da mora koža na nekakšen doslej še neznan način uničevati bakterije in tuje beljakovine, ki se na njej naberejo.

V Indiji živi še skoraj 200 levov, in sicer v pragozdu na nekem polotoku severno od Bombaya. Vendar pa bodo menda kmalu iztrebljeni.

V srednjemeriški državi Nikaragui so prepovedali prodajati vojaške igrače za otroke. Lesene puške, vojaki iz cina in druga taka navlaka bo morala v kratkem izginiti. Tudi v nekaterih drugih bojevitih državah bi morda tak ukrep ne škodoval.

Po mnenju strokovnjakov bo v Franciji vsako leto 80.000 porodov manj. To prizadeva Francozom precej skrbi.

V Angliji imajo zdaj že nad 500 pilotk.

V Ameriki je padlo število milijonarjev, ki imajo več ko pet milijonov dolarjev s 504, kakor jih je bilo leta 1929., na 75 v letu 1954. V Angliji jih je še 144, toda njih število vsako leto pada. V Franciji jih je 73. V Nemčiji, kjer jih je bilo pred vojno nad 150, jih je zdaj mogoče še kakšnih 20.

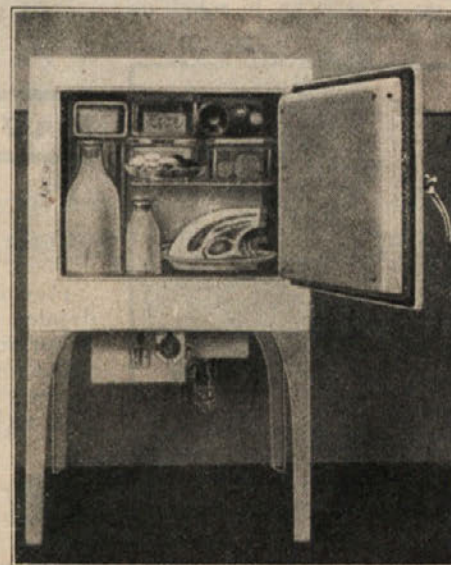
V Kilburnu pri Londonu so odkrili spomenik 785.000 konjem, ki so padli v vojni.

Zakaj so smotke tako drage tudi v tistih državah, kjer ni monopola? Ker lahko izdelajo komaj iz sedmih kilogramov tobaka en kilogram smótk boljše vrste.

Največ raznih vrst dobimo med žuželkami; doslej so jih odkrili nad šest milijonov.

Industrija lahko izdeluje dandanes tako tenke kovinske niti, da jih z očesom niti ne vidimo. Tako delajo platinaste niti, ki so komaj tako debele kakor petdesetinka normalnega človeškega lasu in jih vidimo samo s povečalnim steklom. Uporabljajo jih za neskončno natančne električne instrumente. En kilogram take žice bi meril v daljavo 7125 kilometrov in bi stal okoli 600 milijonov dinarjev.

Indija ima zdaj 363 milijonov prebivalcev. Njih število se je v desetih letih pomnožilo za več ko 10 odstotkov.

Hladilnik Elektrolux

brez motorja, z električnim, plinskim ali petrolejskim pogonom. Postavi se lahko povsod v mestu ali na deželi, ker je neodvisen od električnega toka ali plinske napeljave! Pogonski stroški so minimalni. Dobavni pogoji: po 300 Din na mesec (18 mesecev). — V obratu pri

TEHNA, d. z o. z., Ljubljana
Mestni trg št. 25/1., nasproti magistrata.

Uspesna nega se začne pri milu

Vsa nega bi bila zaman, če manjka eno: za Vašo kožo prikladno milo. Slabo milo lahko za vedno pokvari Vašo polt. Samo tako milo, katerega ime jamči za kakovost, neguje kožo tako kakor je treba, da postane lepa.

IZBIRAJTE MED SLEDEČIMI

ELIDA MILI

ELIDA FAVORIT
že deset let ljubljenec razvajenih žensk.

ELIDA 7 CVETIC
luksusno milo, ki si ga lahko privoščiti vsakdo. Posebno močnega vonja.

ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG milo snežnobelega barve – omamljivega vonja.

ELIDA KREMA MILO
popolnoma novo! Posebno blago za občutljivo kožo. Posrečena dopolnitev nove Elida kreme.

IME ELIDA JAMČI ZA KAKOVOST

Ali boste verjeli?

Zakoni, ki so večni.

Na Norveškem se dandanes ženijo kakor povsod na svetu. «Ona» je njemu prav vseč in «on» se zdi njej primeren. Zakaj torej ne? Samo starejša generacija se še zgraža, ker ni več «nepremagljivega nagnjenja» in «visoke pesmi strastne ljubezni».

Mlad moški je hotel te dni odvesti dekle, ki mu je bilo prav vseč in ki se je hotel z njim poročiti, na neko zabavo in je zato prišel zvečer pred hišo svoje izvoljenke. Toda namestu dekleta je prišla pred vrata neznana starejša dama. Kakor se je pokazalo, je bila tašča «in spe». Prijazno ga je vprašala, kaj želi, in on ji je vse po pravici povedal. Hkratu je tudi dodal, da ni izbral njene hčere samo za tovarišico za ta večer, ampak za vse življenje.

«To si pa kar iz glave izbijte», je ljubezljivo dejala stara dama. «Prav prida ne morete biti. Ko je moj mož zasnubil mene in mu je moj oče rekel, ne, je zlezel ponoči do mojega okna v tretjem nadstropju. Našega buldoga je pobil s pestjo, da je obležal, zaprl moje starše v garderobo, nataknil meni prstan na roko in tako dolgo pazil name, dokler nisva šla k

duhovniku in naročila oklicev. Vedite, takega zeta hočem dobiti!»

Tako je rekla in izginila.

Z izprehodom in zaroko po tej pridigi o «starih navadah» seveda ni bilo nič.

Brezobzirnost.

Znana hollywoodska filmska maserka je izdala knjigo spominov, v kateri podrobno popisuje zasebno življenje oboževanih filmskih igralcev. Med njim sta tudi Gloria Swanson in Clara Bow. Proti tej knjigi je že začela rohneti vsa filmska industrija. Njen naslov je: «Svete krave»...

Cigani.

Brzi vlak je iznenada obstal nekaj sto metrov pred madžarsko-romunsko mejo. Ko so preplašeni potniki skočili iz vlaka, so zagledali nekaj pretresljivega.

Osebj vlaka se je zbralo pred ljudmi, ki so ležali na tiru. Šele v poslednjem trenutku se je strojevodji posrečilo ustaviti lokomotivo. Le malo, in vlak bi bil povozil cigana s petimi nagimi otroki vred...

«To sem tudi hotel», je dejal cigan... Saj nisem vedel, kako naj nasitim lačne želodčke. Zdaj, ko jim je mati iznenada umrla, nisem vedel, kako naj jih preživim, in skupaj smo sklenili umreti.»

Otroci so jokali, da je bilo vsem gledalcem hudo. In v vlakcu je bilo dosti bogatinov. Okoli devet tisoč dinarjev so nabrali. Cigan je od veselj jokal. — «To bo vsaj za prvo silo dovolj», je menila neka starejša dama. In cigan, ki se je še zmeraj jecljaje zahvaljeval, je šel dalje. Vlak je oddrdral v noč.

In zdaj računajte: Sedem mednarodnih brzih vlakov pride vsak teden v Romunijo. Za cigana pomeni to 63.000 dinarjev. Zaslužil jih je v tednu dni.

Ko je posegla policija vmes, je ujela samo pet nagih otrok. Oče je ušel čez madžarsko mejo, ki ni bila daleč. Prav je imel. Na Madžarskem je še dosti več mednarodnih brzih vlakov.

Umetnost definicije.

Neki setavljalec leksikona je vprašal velikega prirodopisca Georgesa Cuvierja, ali je pravilna njegova definicija, da je rakovica majhna rdeča riba, ki se premika ritensko.

Cuvier mu je odgovoril:

«Definicija je res odlična in presenetljivo preprosta. Le da rakovice niso zmeraj majhne. Tudi rdeče so samo takrat, kadar jih skuhamo. K ribam pa jih ne prištevamo in tudi ritensko se nikoli ne premikajo.»

1775

1935

*Proizvajalec
Quelques Fleurs,
Fougère Royale,
Le Parfum Idéal*

*in cele vrste drugih po
osem soetu znanik
parfumov*

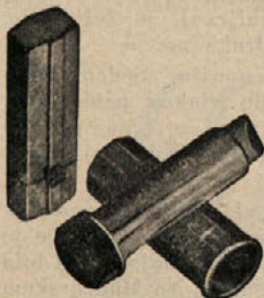
PUDER
QUELQUES FLEURS

Krema za šminkanje
„EN BEAUTÉ“
nekaj novega v
olepševalni umetnosti

Houbigant

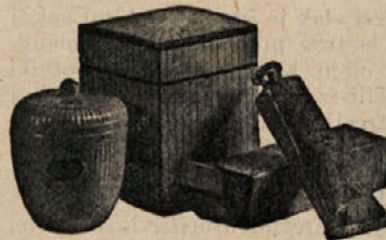
*gleda neprestano na
visoko kakovost svojih
proizvodov, ki so si
pridobili svetovni sloves*

NEIZBRIBNI RUŽ ZA USTNE
„EN BEAUTÉ“

SUMA ŠMINKA
„EN BEAUTÉ“

KREMA „EN BEAUTÉ“
QUELQUES FLEURS

**VSI IZDELKI HOUBIGANT SE PROIZVAJAJO SAMO
V VZORNIH LABORATORIJIH V NEUILLY - SUR -
SEINE PRI PARIZU POD OSEBNIM IN NEPOSREDNIM
NADZORSTVOM IZUMITELJEV.**

PRIJATELJ

ILUSTRIRANA REVIJA ŠTEVILKA 6 JUNIJ 1935 LETO IX

Počitniška presenečenja

A N T O N I N G O L I Č :

Mlada leta

(Nadaljevanje.)

Tisti poletni dnevi, ko sta se izprehajala, ko sta fantazirala, filozofirala in se smejala po pariških ulicah in parkih! Mnogo je vedela, vedno je pripovedovala kaj. Marta je molčeča, samo gleda ga in poslušša, da mu včasih zmanjka besed. Nič mu ne pove sama, najrajši molči in ga poslušša. Dora pa je vedela več ko on.

Kje je sedaj? Kaj misli, kaj dela?

Tine se je obračal na postelji, ni mogel ležati v miru. V hipu je preletel v spominu vse lepe dneve in tedne, ki jih je preživel v Dorini bližini. Ah, kako čudoviti so bili! Kaj takega ne bo nikoli več doživel! Ko se je pa jasno spomnil zadnjih tednov, tistega popoldneva in sledeče noči z blon-dinko, se je zaril v blazine in na glas zaječal:

«Ne, ne...»

Vse tisto je minilo, vse tiste strašne, skoraj blazne noči in brezupni dnevi!

Ne, ne! Dore ni več, ne sme je biti več!

Samo z Marto je srečen. Saj mu še nikoli ni bilo tako lepo ko ta teden. Marta je sicer še otrok, boječa in naivna, a tudi nji se bo nekoč odprla duša, in tedaj bo kipelo iz nje še lepše, še bujnejše!

Tedaj je hušnila mimo okna bela čepica. Čez čas so se odprla večna vrata, potem sobna, in Marta je vstopila.

Hladno in sveže je dahnilo v sobo:

«Ti lenuh, ti! Zdaj je pa že čas!»

«Kaznuj me za lenobo, Marta!»

Marta se je nasmejala, pristopila, zagrebla svoje mrzle roke v njegove lase, se sklonila in ga poljubila.

Ob enim je pogrnila mizo za oba.

Vsa je žarela od veselja, ko je Tinetu tako teknilo in je ni mogel prehvaliti. Ko je pa izpil dva kozarca vina, jo je objel, jo nosil po sobici in ji govoril brez prestanka take čudovite besede, da je Marta kar rdela od sreče in on od sramu, da govori z njo tako odkrito o vsem, da mu je vse lepo.

O, kako ga ima rada! Saj ne more drugega kakor ga imeti rada, pa če se še tako boji jezikov!

Marta je živela kakor v sanjah.

Kakor bi sredi zime nenadoma vzcveteli rdeči nageljni.

Prve dni se niti zavedeti ni mogla. Otrok v šoli ni videla, tudi upravitelja ne in ne drugih ljudi. V sebi je nosila toliko opojne sreče, da je čutila samo njo.

Šele čez dva ali tri dni se je v šoli začela zavedati, da bi vsega tega ne smela. Kaj ko bi kdo zvedel? Ko bi kdo prišel popoldne k nji? Frančka? Ali pa ko bi se Kekčeve vrnile, saj so dejale, da pridejo za božič?

Drugih pomislekov ni več imela, saj mu ničesar ne more odreči! Saj je v vsem toliko lepega, omamnega.

Ah, da bi bila že njegova žena, potem bi ne bilo tega strahu pred tujimi ljudmi.

Da, da, potem bi bilo vse drugače!

Postala bi mati!

Mati!

Ni to njena najskrivnostnejša želja, njeno največje pričakovanje? Ali ni sedaj za vso to ljubeznijo, gorečo in iskreno, vendar nekaj praznega? Samo spomin ostane, sicer topel in lep, toda ob njem grenka in težka misel. Toda potem, ko bo za to gorečo ljubeznijo nekaj skrivnostnega, velikega? Ko se ljubezen ne bo nehala samo s sladko utrujenostjo in trdnim spanjem, marveč bo sredi sanj zaživelo nekaj novega, skrivnostno čudovitega! Zasanjala bo in tedaj bo sredi sanj pod njenim srcem vzkliklo novo življenje!

Novo življenje!

V njuni ljubezni bo življenje! Sedaj ga pa ni! Ničesar ne vzbudi njuna ljubezen, ničesar takega, kar še nikoli ni bilo. Ali sedaj ne zamujata vedno iznova najsvetlejšega in najskrivnostnejšega trenutka v vsej ljubezni, tistega, zaradi katerega in vsled katerega sta tudi onadva dobila življenje in zaradi katerega je njuno življenje dragoceno, veliko?!

O, da bi bila kmalu Tinetova žena in mati novemu življenju!

Marta je bila zadnje dni omamljena od te misli, nosila jo je s seboj v šolo, jo trosila med svoje otroke, ko jih je božala, jim gledala oči in pripovedovala samo lepo o njih mamicah, ki jih morajo ljubiti, in to misel je potem zvečer razodevala Tinetu v poljubih, z vsem svojim telesom, ki ga je Tine božal, ljubkoval in ljubil, omamljen od sladkosti, ki so se mu tedaj šele prvič odkrile.

Toda zjutraj je bila Marta žalostna.

Vse to je še tako daleč!

Najmanj še tri leta!

Saj ne vidi njih konca! Tri leta bo goljufala samo sebe za najlepše, za najsvetejše.

Saj ve, da ne more biti drugače.

O, ko bi živela sama, ko bi ne bilo mame in drugih ljudi, tedaj bi hotela vendarle postati mati, četudi bi ne bila žena. Ne bi več grešila nad ljubeznijo, in ko bi Tineta ne bilo, bi imela bitje, ki bi vzkliklo iz njene ljubezni, ki bi jo vedno in vedno spominjalo nanj! Toda sedaj je tako, da se mora tega bati, da se mora braniti!

Kaj pa, ko bi se že sedaj poročila? Tine bi lahko kljub temu študiral in ona bi bila žena in mati!

Da, to bi bilo najlepše! Večje sreče si ne more misliti!

Toda to so previsoke sanje. Takšne sreče Marta ni vredna!

Tisti dan je bila tiha. Večkrat je prijela Tinetu za roke, mu gledala v oči in zašepetala:

«Tine, me imaš zelo, zelo rad?»

Tine jo je vselej objel in ji goreče govoril o svoji ljubezni.

A Marta se ni potolažila.

«Me imaš rad kakor ima mož ženo?»

In Tine jo je spet objel.

A Marta je še izpraševala:

«Kakor mož ženo, ki je mati?»

«Da, Marta! Nihče ne more imeti rajši svoje žene, kakor imam jaz tebe!»

Toda Marta še ni vedela:

«Pa bi me imel tako rad ko sedaj, če bi bila mati?»

«Seveda! Zakaj pa ne? Vedno, Marta!»

«In če bi bila tvoja žena?»

«Vedno, vedno, Marta, te bom imel tako rad ko sedaj!»

Kljub temu Marta ni vedela. Dalje pa si ni upala izpraševati.

Popoldne bi Tine moral oditi.

A tako dolgo sta se poslavljala, da nazadnje ni šel.

«Doma bova vendar tako daleč drug od drugega. Še nočoj ostanem. Jutri odpotujem na vse zgodaj; ti pa prideš zvečer. Nihče ne bo nič slutil.»

In je ostal.

Dolgo v noč sta se pogovarjala. Vse si morata še enkrat povedati! Vse še enkrat doživeti!

Marta je spet poskušala.

Govorila je Tinetu o otrocih. Kako jih ima rada, kako so nekateri dobri in pridni, kako so srečne matere, ki imajo takšne otroke. Posebno majhni so tako lepi. Takšni, ki jih imajo matere na prsih, ki nič ne morejo brez mater, ki bi brez njih kar umrli. Kako more biti materi lepo, ko vidi, da dete, njeno dete, živi samo od njene ljubezni; saj ko ga doji, vsaka kapljica njene krvi prispeva nekaj!

O, to mora biti čudovito!

Tine je poslušal.

Da, lepo mora biti. On sicer ne čuti, kako, toda biti mora res lepo. Kako ljubi mati svojega otroka! Saj se spominja, kako je njegova mati za vsakim otrokom, ki ji je umrl, jokala, kako nazadnje ni imela več solz in je stala tam ob poslednjem otroku vsa drhteča, dokler se ni zgrudila in onesvestila. Da, mati, to je nekaj tako velikega, česar ne more nikoli prav doumeti; preveliko je in prečudovito zanj!

Nenadoma pa se je okrenil k Marti in ji zašepetal:

«Ali bi ti bila rada mati?»

Marta se je tesno prižela k njemu in se mu predala s takšno ljubeznijo kakor nikoli prej.

KONEC PRVEGA DELA.

D R U G I D E L

I.

«Čestitam, gospod Kotnik! Prav dobro ste se držali!»

Tine se je samo smehljaj in stopil med tovariše.

«Živio Kotnik!» je vzkliknila Lora, ki je diplomirala pred njim. «Sedaj pa Anton! Spet eno uro čakanja! Boš počakal?»

Tine je odkimal.

«No, seveda! Mora takoj sporočiti svoji ženi, da je diplomiran filozof!»

Tovariši so se zasmejali. Tine pa jim je zamahnil z roko in odšel počasi po stopnicah. Ogledoval se je na vse strani, včasih obstal za hip, se oprijel kamenite ograje in pogledal navzdol v vestibul.

Tri leta je hodil dan za dnem po teh stopnicah navzgor in navzdol, sedaj pa je konec. Eno uro je presedel pred komisijo, govoril o Dalmatinu in njegovi Bibliji, o Linhartu in Zoisu, o Levstiku in vseh novejših do Preglja in potem še o Gunduliću, Šenoj, Domjaniću in Krleži. In sedaj je konec!

Konec!

Tine bi bil rad vesel. Toda nekam prazno mu je bilo v duši. Tako prazno, da bi najrajši sedel na stopnice in čakal. A sam ni vedel česa, samo čutil je, da še ni vse končano, da mora priti še nekaj. Tako prazno mu je bilo samo po maturi, tudi tedaj ni vedel, kaj bi počel. Hodil je po ulicah, nazadnje pa si kupil Tagorejevega «Vrtnarja» v angleščini, šel domov in čital do večera.

Zaprli je velika vežna vrata in stopil izpred univerze na trg. Prav tedaj so ga škropili. Včasih se je prikazala za škropilnim vozom majhna mavrica. Tine ji je sledil. Ko je škropilnica zavila v Šelenburgovo ulico, pa je stopil na pločnik in se ustavil pred izložbenim oknom Matičnega kina.

«Ariane.»

Elisabeta Bergner. Prejšnji večer jo je videl.

Iskal je med slikami prizorov, ki so mu najbolj ugajali. Šel je do naslednjega okna in obnavljal vsebino filma. V vsaki sliki je iskal Arianih temnih, naivnih, a obenem tako zagonetnih oči.

Te oči so mu tako znane, tolikokrat jih je že videl!

Tam v Parizu in potem še enkrat!

Da, take oči ima Dora!

Strmel je vanje, Ariana se je izgubljala, pred njim pa je vstajala Dora. Živo se je spomnil njenih besed, pogledov in kretenj.

Kako je bilo v Parizu in potem, ko jo je pred dobrim letom nenadoma srečal v Ljubljani!

Okrenil se je od slik, stopil na rob pločnika in zrl na mokro ulico, ki se je bleščala v dopoldanskem solncu. Ljudje so hodili mimo, gospodje z razpetimi srajcami, nekatere dame pa s solnčniki. Pogled mu je šel vzdolž ulice. Nenadoma se mu je ustavil pri trafiki.

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Potrč:

KOPIČICA OTROK...

Skozi dan je Vršičevka še spravljala z otroki zadnjo repo z njive. Dnevi so ji dotekali, da je že težko hodila čez ogone in jo je bolelo, ko se je pripogibala. Dobro je vedela, da ni zdravo, če je takšna ženska dosti v zemlji, ali kaj hoče; otroci bi sami nikamor ne prišli z delom. Deca se samo drug na drugega opira in si nagaja, napravi pa nič. Dnevi po Katrinem pa so kratki; večerke se kar obesijo v noč. Sneg lahko zapode kar na lepem, zato se ne sme čakati.

V prvem mraku so otroci metali repo z voza in jo obrezovali. Med slivjem je vozil Franček Draška, najmanjšega otroka pri koči, ki je šele ob Križevem shodil. Vršičevka je stopila s podojenim mlekom iz hleva, se prišla za podboje, boleče zavzdihnila in narahlo poklicala Tinka. Otrok jo je pogledal, kaj hoče, in ko mu je mati z glavo pomignila, je izpoddrsil po kupu repe pred njo.

«Tinek, skoči po Juževo Mico! Reci ji, naj hitro pride!»

Otrokove oči so nehote obstale na materinem telesu, ki ga je ženska zakrivala z dojačo. Hitro je povsile oči v tla in odbežal.

Mati se je počasi, potegnjena v dve gube, zavlekla kraj zida v kuhinjo. Obraz je imela blede in pegast.

Tinek se je za oglom skrnil in počakal. Ko je mati odšla z dvorišča, je požvižgal deci in pomahal Lojzki, ki se je ozrla.

«Malega bomo dobili; po babico moram, po Juževo Mico!»

«Že zadnjič sem ti pravila, kaj bo.»

Iz kuhinje je zaklicala mati:

«Lojzka!»

Tinek je izginil v jesenski megli.

Mati je pokazala deklini, kako naj napravi večerjo.

«Reci otrokom, naj ne hodijo v kočjo in naj dajo mir! Naj obrezujejo! Po večerji jih spravi spat. Jaz grem ležat, ker mi je hudo.»

V sobi se je ulegla nerazpravljena, se zvijala po nizki postelji in tiho ječala.

Deca so jo hodili na skrivaj v priklet plašno poslušat. Nagnala jih je Juževa Mica, ki je prišla s Tinkom.

«Kaj pa, kaj pa imate tu? Nimate nobenega drugega dela?»

Otroci so se razbežali. Mica je pogledala k materi.

«Nič hudega ne bo, Lojza! Malo še potrpi.»

Babica je šla k Lojzki, ki ji je morala poiskati najtežjo kuro, da sta jo zarezali in oskubli. Pomagala je še deklini postaviti v peč nekaj pis-krov, da bo tople vode; Tinek pa ji je moral prinesiti nečke z dil.

«Tako, za kopel smo že pripravili. Zdaj pa bova midve, Lojza, tudi začeli.»

✱

Pod kapjo so otroci obrezovali. S kuhinjskega okenca jim je svetila medla leščerba. Večer je bil hladan, da so si od časa do časa hukali v roke toplo sapo.

Franček se je obrnil k Tuniki:

«Ti, ali si videla štorcljo? Davi je letala nad našim hramom in švignila nato skozi dimnik v hišo.»

Tunika, ki je bila še majhna, ga ni razumela. Ker je pa vedela, da jo Franček rad draži, je našobila usta proti njemu:

«Aha, ti si tudi štorclja, ti!»

Tedaj je Tinek zagnal repo v Frančka.

«Žaba kilava! Ne boš tiho? Kaj pa ti veš, otrok!»

Franček je pobral repo, da bi mu vrnil, pa se je nazadnje premislil in rajši odjokal v kočjo. Tinek mu je zagrozil:

«Samo idi pravit, le idi! Bom pa povedal, kakšno grdobijo si govoril.»

Tudi Tuniki ni bilo za svajo. Ponorčevala se je:

«Glej ga, zdaj pa gre tožit! Ali hočeš groš? Da te sram ni! Večji si od mene, pa si takšna cmera!»

Franček je vedel, da ne bo tokrat nič opravil s tožarjenjem. Vendar je odšel v kočjo že zaradi tega, da bi postrašil brata.

V kuhinji se je zagnala vanj Lojzka:

«Kam pa? Babica so rekli, da ne sme nihče v hišo!»

Tedaj se je vrnil oče z dela. Že je mislil stopiti v sobo, ko mu je Lojzka povedala:

«Oče, babica, Juževa Mica so pri nas!»

«A?!»

Videl je, kako ga otrok nekam nerodno opazuje. Obrnil se je v stran, da bi ga Lojzka preveč ne slišala, in zavzdihnil:

«Bog pomagaj! Bo pa eden več pri skledi.»

Iz sobe je prišla babica s podvihanimi rokavi po vodo za kopel. Ko je odprla vrata, se je zaslišalo rahlo vekanje.

«Ho, Tina, prav si prišel!» mu je zaklicala babica. «Zdaj pa le po botrol! Naj pošlje kaj močne pijače, da se bo mati malo popravila. Dobro si naredil. Takšnega otroka imaš, da je veselje. Vse je bilo, kakor mora biti, samo mati je malo slaba.»

Mož ni rekel nič; niti v kočjo ni pogledal k ženi in otrokom. Stopil je proti krčmi. Pri kuhinjskih vratih ga je razjezil Franček, ki se je cmihal in se s prsti brisal po razjokanih očeh.

«Kaj pa je spet tebi? Kakšna krivica se pa tebi godi?»

Preklinjal je preko dvorišča.

«Prekleta kočja! Drugega ni v njej ko samo otroško vekanje.»

✱

Vsega sit, kakor je bil, se je Vršič v krčmi najprej napil. Šele po dolgem času je izblebetal krčmarici, ki je bila botra otrokom, kako je doma.

Ali ker je pijan pravil te reči, so ga slišali po krčmi, in nekdo ga je podražil:

«Se mi je zdelo, da boste skoraj kurečjo juho kuhali.»

Krčmarica je natočila slatinko boljšega.

«Tina, glej, da ne boš prinesel prazne steklenice domov! Vem, da ni daleč, pa poznam te. Zdaj pa le pojdi k Lojzi, saj veš, da že težko čaka. Povej ji, da pridem čez čas sama pogledat.»

Tina se je odzibal. Krčmar-boter je rekel, ko so se zaprla vrata, za njim:

«Kaj ta še ne bo nehal? Kaj le misli? Skoraj vsako leto se mu po eden joče.»

Zasmejal se je, da so se mu stresla debela krčmarska lica, in pri tem postrani poškilil na Severja, vdovca brez otrok.

Nekdo je opazil, kam krčmar cika, pa je vzdihnil:

«So, ki bi radi imeli deco, ki bi jo tudi imeli s čim prerediti, pa je nimajo. Tak kočar je ima celo kopico.»

Sever je bil bogatec. Dvakrat se je že zastonj ženil. Potegnjen je iz svoje četrti:

«Zato je pa tako slabo na svetu, ko je vse narobe!»

«Otroci so božji blagoslov», je hotela končati krčmarica.

«Hudiča, pa ne božji blagoslov! Ali ga nisi videla, Vršiča, kako se je kisko držal?»

Sever je delal svoj grunt s hlapci, viničarji in deklami.

«Seveda, takšen bajtar ti lahko ima deco, saj mu jo drugi redijo.»

«Jaz, ki jih že nekaj imam, bi si jih ne hotel toliko skopati. Kam pa pridemo! Človek mora gledati naprej.»

«Ne govori, no, tako,» mu je rekla krčmarica, «saj še ne veš, kako bo s tvojimi.»

«Ne mislim nič hudega. Ampak nekakšen red mora biti povsod.»

Krčmar je bil upokojen avstrijski žandarmarijski stražmojster.

«Meni, nama je najbolj težko. Človek mu ne more odreči botrine, ko ti ima kočo pod oglom in je tudi drugače dober za delo. To, da se rad napije, še ni tako hudo; vsak ima pač svoj križ. Mislim si pa, da dobro ve, zakaj je prav meni rekel za botrino. Nekdo mu mora pomagati kam spraviti njegovo deco. Zdaj bo starejši scimil, pa mu naj vzamem Tinka za hlapca, Frančka za pastirja, pozneje Lojzko za deklo in ... ne vem, kam še to seže.»

«Da, da! Takšen siromak si misli, če mu pokažeš prst, da mora zgrabiti kar vso peščico!»

«Je pač tako!»

Krčmarica je še ugibala, kaj bo dala za botrino, da je ne bodo vlekli ljudje čez zobe. *

Nazadnje so otroci le zvedeli, kar so že ves čas pričakovali. Lojzka jim je prišla povedat.

«Štorklja nam je prinesla malo.»

Franček se je takoj znašel:

«Vidiš, da sem prav povedal! Zdaj se pa primi za nos, Tinek!»

Ta ga ni hotel slišati. Se bo on prepiral z otrokom!

«Zdaj nas bo že sedem.»

«Devet z materjo in očetom.»

«Da, devet! Oče, mati, Lojzka», je štel Tinek na prste. «Mi trije: jaz, Franček, Tunika. Je že šest. Dalje: Pepka in Drašek, ki že spita. Osem. Zdaj še ta — mala. Kako jo bomo klicali?»

«Ali zmeraj nas ne bo devet. Ko Lojzka drugo leto ne bo hodila več v šolo, bo odšla k botri za deklo.»

«Jaz pa pojdem za hlapca k stricu v Bačkovce», je rekel Tinek.

«Mama tudi pravijo: Starejši morajo od hrama. Zada je še nas malih zadosti.»

«Ti, Franček, pa kar tiho! Koga boš ti odganjal od hiše, ki še sam nič ne delaš! Kaj bi si le samo žlabudral! Če ti pa kdo kaj reče, pa imaš že usta križem!»

✱

Lojza je ležala v koči izdelana, blede. Ko je zagledala pijanega moža, je vedela, čemu se je napil. Zajokala je in ni hotela pijače, ki jo je mož prinesel, ji jo ponudil in ji nekam očitajoče rekel:

«To pošilja botra. Mogoče pride v noči pogledat.»

Žena je čutila, da možu ni prav, da mu je rodila. Čez glavo jih že imata. Ali Bog siromaka z vsem tepe, še z deco. Vendar je čez čas čutila nekaj mehkega v sebi, da je pozabila težave in ga rahlo nagovorila; pa ji je bilo takoj žal.

«Poglej, čisto sestri Rozi je podobna!»

«Bo daleč prišlo, če bo takšno kakor Roza. Je bolje, da se zdaj pri prvi kopeli zalije.»

Razpravil se je in se ulegel k peči na klop. V posteljo ni mogel, ker je bila tam žena z otrokom.

Juževa Mica, babica, je čutila napetost; hotela jo je z nečim pregnati:

«Sem rekla, da bova lahko opravili. Mati je že stara in nima prvič dece. Pri prvih je vedno večji križ. Pa, še to je dobro, rečem, če se ženska pred porodom malo giblje. Pri delu se telo zmuči, pa ženska laže rodi. Imeli smo orača, Mihovega, Bog mu daj dobro, nam pa nikdar hudo, saj zdaj je že tam, kjer ni muh. Z brejo kravo je prišel na njivo. Med oranjem se mu je ulegla in povrgla. Je že tako, telo je zmučeno, pa gre vse nekam laže...»

Lojzka je prinesla skledo kaše na mizo in sklicala deco k večerji.

Otroci so prihajali v sobo in hodili z očmi pogledovat na materino posteljo. Mati je videla, kaj bi radi.

«Le bliže pridite!»

Narahlo je odgrnila odejo z otroka. Glavica z redkimi belimi lasci se je nagnila in zavekala. Mati je vprašujoče gledala na deco, kakor bi jim prinesla kakšno darilo. Zdaj pa čaka, kaj veselega ji bodo povedali.

«To vam je štokrlja prinesla, da se boste imeli s čim igrati.»

Deca je zvedavo gledala. Starejšim je bilo že malo nerodno. Tinek ni prišel niti blizu; samo od mize je pogledal. Bilo bi ga sram.

«Kako je majhen», se je začudila Tunika.

«Majhna, majhna; deklinica je», je popravila babica.

«Kakšno ime pa bi ji dali?»

Otroci so iskali.

«Trezka ... Milka ... Tuniko že imamo ...»

Mati jim je namignila, tiho, da bi mož ne slišal:

«Ne vidite? Tetici Rozi je podobna.»

«Pa res!»

«Mati, naj bo Rozka!»

«Naj bo!»

«Morda bo tudi ona odšla služiti v mesto.»

«Rozica, Rozica», si je pela Tunika.

«Zdaj še ni Rozka, ker še ni krščena; zdaj je še pogan!»

Franček je začudeno pogledal novorojenčka. Ta da bi bil pogan? Tisti, ki so mučili Kristusa?

Vrščič se je popravil na klopi in nagnal deco večerjat.

«Le jest, pa spat; drugače bo kaša trda! Se je boste že še nagledali!»

Pretegnil se je in globoko vzdihnil.

«Tej Rozi bi se tudi ne bilo treba vlačiti po mestih! Za deklo bi lahko ostala pri Severju. Kaj je pa zdaj? Takšno ime se vleče za njo, da je še mene sram.»

Mati je na postelji zajokala, otroci so molče večerjali; nič prav jim ni šla jed.

FRANJO ČIČEK / NA RAZPOTJU

Ciril Strnad je čepel kakor jazbec v strelskem rovu in žvečil kožo prekajene slanine, ki jo je bil prejel od doma že bogve kdaj.

«Vidiš jih, hudiče, belo štruco nam kažejo!» je brundal sam pri sebi, ko je zapazil skozi lino na bajonet natakneni beli hlebec tik nad prvim italijanskim rovom. Apatično je požrl slino in si z rokavom obrisal izsušena usta, ki se jih je držala strjena prst, nasičena s smodnikovim dimom in mrliškim duhom.

«Peklenško je to življenje!» je siknil skozi zobe ter sovražno in poželjivo zrl na hlebec, ki se mu je smehljal kakor brhko dekle postavnemu fantu.

Ciril Strnad je bil enoletni prostovoljec, ki ga je vojna iztrgala izza šolskih klopi šestega gimnazijskega razreda in ga postavila na mejdan, da reši cesarja in domovino. Lep vam je tak študent v popolni bojni opremi, pomazani z blatom in krvjo, poln uši, da jih iz žepov meče kakor drobiž, in sestradan, da bi mu v trebuhu lahko napravil fotografsko kamero. Namesto kruha dve ročni granati in 120 patron. Poleg smrdljive odeje Homer, logaritmi, Tacit, Romeo in Julija in bogve kaj še vse, da bo matura v prihodnjem dopustu šla gladko in da bodo gospodje profesorji videli, da se da imenitno študirati tudi pod kanoni in med mrličji.

«Nu, kam zijaš?» ga iznenada sune tovariš Zavادلal, Čeh in jurist v civilu, ki je vsako jutro izmolil očenaš, da bi vrag odnesel Avstrijo rajši danes kakor jutri. Strnad mu molče pokaže hlebec.

«Nu, saj pravim, ali naprej ali nazaj, samo tukaj ne. Vsekakor je pa bolje, da naprej», se je ojunal Zavادلal. Oprezno pogleda okrog sebe in nadaljuje.

«Dragi Cirile, snoči sem oblazil ves Monte Asolone. Nikjer ni lepše prilike udariti jo na ono

stran kakor pri naši stotnji. Tu je nekaj metrov na levo v žični oviri luknja za dva moža. Moj-dunaj, za nocoj se prostovoljno javiva na predstražo, če to ne bo sumljivo, in z bogom, tu, felix Austria!¹ Pa bo konec uši in lakote in smrtne groze.»

«Res je,» je prikimal Strnad in oči so mu gledale nekam v prazno, «toda mene ne miče ujetništvo. Rad bi domov k materi, rad bi na naše loke in gmajne, rad bi nazaj v šole, in ko bi nas še desetkrat huje mučili z učenostjo, vendar bi stokrat laže prenašal kakor to pasje življenje.»

«To ni nič, saj vidiš», je ugovarjal Zavادلal. «Res je sicer, da te lahko pogodi, če boš imel srečo, milostni strel takole kam v roko ali nogo ali pa mimo gobca, in prideš v prvi lazaret, morda še v drugega, a čez mesec dni si zopet tam, kjer si bil, in z bogom tvoja mati, loke in gmajne! Dalo bi se sicer tudi drugače napraviti, ali to je nevarno. Preklete te oplazijo, če ti pridejo na sled, da si si na primer sam prestrelil stopalo ali pa si privezal jedkega korena na koleno. Če pobegneš nazaj z zdravo kožo, se ti lahko zgodi, da ti porinejo svinca v tvoje neavstrijske možgane. Ali se več ne spominjaš Bergerja? Venomer je krilil z roko nad prsobranom, da bi jo povohala sovražna krogla, pa je ni, kakor bi sam vrag vmes sedel. Glave ni nikoli nastavljal, toliko je bil previden, ali vendar mu je zračna torpedovka tako lepo sedla nanjo kakor vrana na pišče, in Berger še danes ne ve, kje naj jo išče na sodni dan. Ali se spominjaš Novaka, ki je vedno nosil s seboj železni granatni izstrelek. Komaj je udarila prva granata blizu njega, je že pograbil težak kamen in si z enim zamahom zabil železno konico v bedro. Nu, in kaj potem? Še prvega lazareta ni videl, kaj šele rdečo sestro lepo Bianco v Caldo-

¹ Ti, srečna Avstrija!

In zopet
pripravljajo
nove vojne
grozote . . .

narru, ki o njej pravijo, da zale fante sama slači in jih vlačí v kopalnico. Nu, in Novaku ni bilo usojeno, da bi ležal v naročju lepe Bianke, ker je spotoma umrl za zastrupljenjem krvi. Po mojem je edina rešitev pot naprej, nikdar nazaj. In še to ti rečem: dovolj krvi je za Avstrijo, dovolj za Nemce, ki bi radi na naših telesih še huje stiskali Slovane. Grem tja, kamor me kliče vest in češko srce. Nocoj pojdem, četudi ne bom na prednji straži. Nocoj pojdem, in če na tej poti padem, bom izdihnil v zavesti, da sem tudi jaz del žrtev, ki so bile in še bodo položene na oltar češke svobode in vseh Slovanov. Hočeš z mano?»

Strnad se je zamislil. Mimo spominov na mater, dom in šolo se mu je zasvetila kakor bajna luč še slika njegove najbolj skrite sreče, njegov ideal — njegova Milena. Razen poljuba, ki ga je prejel v slovo, ko je odhajal na tirolsko fronto, še ni okusil nobene sladkosti, nobene grenkosti tega brhkega in mehkosanjavega dekleta. Nekaj neznanega, nekaj skrivnostnega, nekaj silnega ga je vleklo nazaj k njej. Neznana sila ga je v zadnjem času vlekla k njej, tisto sladko bolezensko poželenje, ki se porodi v vojaku, ki se več mesecev valja po strelskih jarkih in zre venomer smrti v oči, pa ga iznenada zgrabi, da si strastno zaželi nazaj. Tudi Strnad je začutil v sebi ta ogenj in v duhu si je že predočeval, kako objema svojo Mileno, zdravo in sočno dekle z vlažnimi očmi. Njegova domišljija je bila tako silna, da je skoraj zastokal:

«Ne, ne naprej, nazaj, nazaj!»

«Dobro, ti nazaj, jaz naprej! Če me zlodej še danes ne povoha, izginem z nočjo. A ti?»

Strnad je skomignil:

«Ne vem, počakam prve priložnosti.»

«Nu, in če te priložnosti ne bo, pojdi mojo pot», pravi Zavadlal. «Pol hleba kruha ti bo znamenje, da sem srečno prešel črto in da čakamo nate.»

V tem trenutku se je izpočetka rahlo kakor v daljavi, nato pa vedno močneje začula izza italijanskih rovov pesem «Kde domov můj». Peli so jo češki legionarji. Zavadlala je kar zgrabilo in skoraj bi se bil izpozabil ter začel pomagati, da se ni v tem trenutku priplazil, sključen kakor želva, nadporočnik Kornbock in zarenčal:

«Diese verdammte tschechische Saubande!»²

Tudi Strnad je slišal in poslušal češko himno. Tudi njega je zgrabilo. Saj je bil navdušen Jugo-

slovan in v žepu je imel celo pripravljeno majhno narodno trobojnico, da si jo ovije, kadar bo vojne konec. V svojem srcu je bojeval silovit boj: ali naprej ali nazaj? Rahlo, kakor je pesem nastala, je tudi polagoma utihnila.

Kakor brezkončna tenčica se je pričel spuščati mrak na bojno poljano. Z večerom je vojna oživila. Nekje v ozadju so se pričele dvigati težke granate kakor zlovesče prikazni. S tulečo grozo so plavale te ognjene ribe nad glavami ponižanih in osramočenih in v lastnem blatu gnijočih ostankov čudnih okamenelih nestvorov, ki so jim nekdanj pravili «ljudje» in ki imajo v somatologiji lepo ime «Homo sapiens»³.

Med divjim treskanjem granat, zračnih torpedovk in min je stisnil Zavadlal Strnada roko in jo potegnil za sabo. Toda Strnad se ni mogel odločiti. Srčni boj je besnel z enako silo kakor sikanje in treskanje granat.

«Počakam te. Zdravo!» je šepnil Zavadlal in skočil iz jarka. V svitu raket je Strnad razločno videl, kako je Zavadlal padal in zopet vstajal. Zdelo se mu je celo, da razločno sliši klice: «Češki legionar, abasso Austria!»⁴ Od avstrijske strani so padali nanj streli iz pušk in čuli so se klici: «Verräter»⁵.

Videl je še, kako se je Zavadlal po vseh štirih splazil v italijanski rov. Strnad se je že skoraj kesal, da ni šel z njim. Sram ga je bilo lastne sentimentalnosti in pričel je iznova premišljati: ali naprej ali nazaj? Nato ga je prevzela omotica in stisnil se je k prvemu mrliču, kakor bi pri njem iskal zatočišča.

Proti polnoči se je ogenj podesetoril. Strnad je dokončal srčni boj in planil kvišku. Toda ni se videlo, ali se bo zasukal nazaj ali naprej. Kakor pero ga je dvignilo v pobesneli zrak. Zažarel je kakor Elija na ognjenem vozu in krilil z rokami, češ, motite se. Zahreščalo je in se posvetilo, kakor bi se odpiralo žrelo vulkana, nato pa je rov zastrl dušič in smrdljiv dim.

Ko je jutrnje solnce posijalo na pozornico človeškega klanja, se je na poveznjenem bajonetu zasvetil dimast košček kruha. Na prsobranu so vanj strmele steklene in votle oči Cirila Strnada, noge pa so se mu bile zapičile petnajst korakov nazaj — proti domovini. Mina ga je razklala na dvoje in vrgla glavo in trup naprej, noge pa nazaj. Sam se ni mogel odločiti...

² Ta prekleta češka svinjska druhal!

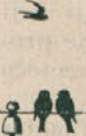
³ Modri človek.

⁴ Doli z Avstrijo!

⁵ Izdajalec.

IVAN VUK: MODERNA SNUBITEV

PO RESNIČNI ZGODBI

 Moj prijatelj, ki je že prekoračil petintrideseto leto, še vedno ni bil oženjen. Iz vsakega, ki se je oženil, se je delal norca, in tudi meni ni prizanesel, ko se mi je zgodilo tisto, kar vsakomur, da sem namreč zapal svojo usodo mehki ženski roki in toplemu dihu ženskih grudi.

Ali nenadoma se je zgodilo, da je stopil tudi on pred oltar in se vrnil iz cerkve kot poročen mož in nas, ki smo ga gledali, pogledal s čudnim smehljajem, ki je bil, kakor bi hotel reči:

«Ujameš se, da sam ne veš, kdaj in kako.»

Kmalu po poroki sva se srečala in, kajpada, nisem se mogel brzdati, da bi mu ne bil čestital z gesto, s kakršno nam je prej vedno sam čestital, in ga pomiloval, da se je tudi njemu nekaj podobnega pripetilo.

«Da», je rekel. «To je bila zares nenavadna reč, in ako bi mi bil kdo to pred dvema mesecema prerokoval, ne vem, kako bi se bila pomenila. Poznaš me, rad pogledam dekletu v oči, samo zato, da vsejem malo upanja, potem pa grem. Tako sem naredil tudi s študentko Dorico, ki je studiosus juris utriusque, kakor je sama pri vsaki priložnosti poudarjala. Ko sem jo spoznal, je bila pač, kakor jih je na tisoče v našem mestu. Ne, da ne bom krivičen. Ni bila čisto takšna, kakor jih je na tisoče v našem mestu. Bila je precej drugačna. Vsaj meni se je tako zdela. Mnogo bolj ljubka, bolj šarmantna, ali da govorim z elektrotehnično terminologijo, v nji je bilo več elektromagnetičnega fluida. To pa veš, da človeka, hočeš nočeš, tak fluid neprestano odbija in zopet privlači. In tistega odbijanja prav za prav ne čutiš, pač pa privlačnost. Vsaj pri meni je bilo tako. Ker drugače bi se ne bil mogel zaljubiti. In to še tako hitro. In čutil sem, da je v ljubezni prav tako, kakor pri elektromagnetizmu. Oba pola se privlačita in odbijata in zopet privlačita, tako da je hrepenenje vedno v gibanju.

Izprva sva govorila samo vsakdanje reči. Jaz sem hotel, kakor pri taki priložnosti vedno, tej brhki študentki vtisniti v srce svojo sliko in potem izginiti. Nisem se zavedal, da je ona že prej z menoj tako naredila. Bil sem pač preveč zaverovan vase in v svojo odpornost, saj veš, človek v visoki napetosti ne pazi na vsak pogled, ki ga zadene. Tako sem ji predlagal, da bi se kdaj odpeljala z mojim avtomobilom na izprehod. Pomlad je, in v naravi sta lepota in mladost.

Malo je pomislila, nato pa rekla:

«A če odklonim? Ali bi vam bilo prav?»

Tako hladno je vprašala, kakor bi hotela reči: Če mi kaj drugega ne moreš nuditi, še tak izprehod ni kdovekaj. In to je name delovalo kakor prekinjen tok. Tista tako imenovana moška čast, da se ti ženska upira, se je nekako oglasila.

In — pretrgal je stavek in rekel — to zmede človeka, da pozabi na vsako opreznost in postane sladek, samo da doseže svoj namen.

Pa sem rekel:

«Čutil bi, da sem vam odveč, ko bi odklonili.» Tlesknila je z rokami veselo in koketno, da bi jo bil zato najrajši kar poljubil.

«Pa naj bo. Nočem, da bi vas bolelo. Torej, kdaj se bova peljala?»

«Jutri, če vam je prav», sem rekel in čutil sem v svojem glasu, da sem diktiral, naj reče, da.

Pogledala me je, kakor pogleda študent profesorja, kadar razlaga paragrafe rimskega prava, in rekla:

«Dobro! Jutri popoldne. Ob štirih.»

Veš, nekako srečen sem se čutil, ko je to izrekla. Takrat tega nisem prav razumel, a zdaj to vem. Bil je posrečen kontakt dveh simpatičnih struj pozitivnega in negativnega toka, ki je že vsadil seme ljubezni. In v tej elektromagnetični napetosti mi je bilo toplo pri srcu.

Ko sva torej drugi dan sedela v avtu in je naju nesel že kakšne tri minute, sem slišal, kako Dorica govori sama s seboj. Njen glas je bil, kakor da govori državni tožilec na razpravi:

«Kdor odvede deklico, ki še ni polnoletna, četudi z njenim pristankom, toda brez vednosti staršev...»

«Kaj?» sem se začudil in jo pogledal. Roka mi je nehote pri volanu zmanjšala hitrost motorja.

«Eh, nič», je odgovorila z zelo resnim glasom. «To, kar delate, spada prav za prav pod paragraf 293, prvi odstavek, kazenskega zakonika kraljevine Jugoslavije. Brez dovoljenja mojih staršev niste imeli pravice, da me vozite v svojem avtomobilu.»

Ustavil sem avto in ves prestrašen vprašal:

«Kje ste se, za Boga, učili teh paragrafov?»

«Saj sem vendar slušateljica prava! Studiosus juris utriusque. V četrtem semestru.»

Priznati moram, da me je ta razlaga precej ohladila. Flirt z žensko, državnim tožilcem, ni prijeten. Že sem mislil obrniti avtomobil in jo odpeljati nazaj v mesto. Pogledal sem jo, pa verjemi, bila je ljubka in tiste njene oči so gledale kakor miška. Kaj hočeš, bila je kljub paragrafu 293, prvi odstavek, očarljiva.

Takoj nato pa je zopet začela:

«S tem ste zakrivali zločin, ki se kaznuje z zapornom do treh let, kolikor ne prehaja to dejanje v težje kaznivo dejanje.»

«Prosim, kakšne so pa olajševalne okoliščine?» sem rekel. «Povejte mi tudi te, da se bom vedel braniti. Ali se mi na primer šteje v dobro vsaj tista nepremagljiva sila, ki me je k temu zločinu pripravila?»

«No, naj bo. Vendar izpod šestih mesecev se ne boste izmazali. Denimo, da je bila pri vas zmanj-

šana preudarnost. Zato dopuščam uporabo paragrafa 22, točka 1, ki pravi, da tisti, ki ob času, ko je storil dejanje, ni mogel pojmovati narave in pomena svojega dejanja (v oklepaju: to bi bile hibe razuma) ali pa ravnati po tem pojmovanju (v oklepaju: to bi bile hibe volje), pa je v takem duševnem razstroju ali skaljeni zavesti, duševni nerazvitosti ali slaboumnosti storil dejanje, ki bi ga drugače ne storil, ni odgovoren za svoje dejanje. Potem se vam omili kazen po svobodnem sodnikovem naziranju.»

Pripeljala sva se v prijazno vasico na Gorenjskem. Majhen letoviščarski kraj. Ustavil sem avto. Na vrtu gostilne sva pila kavo, malo pri-griznila, in ker je bila prav mikavna, sem jo povabil, da sva šla malo na izprehod po idilični poti preko travnikov. Saj veš, v naravi je ljubezen vse lepša kakor sicer. Trgal sem cvetice, kajfi bilo je meseca junija in narcise so mamljivo majale svoje bele cvetove v vetriču. Čudovito lep šopek sem ji poklonil.

Hvaležno se je nasmehnila in ga vzela. Mahoma pa se je zresnila in rekla z glasom državnega tožilca:

«Paragrafa 314 in 318, točka 1, kazenskega zakonika.»

«Kaj za božjo voljo spet govorite?» sem vprašal ves osupel.

«Zagrešili ste tatvino!»

«Prosim, prosim», sem rekel ves nervozen. «To so vendar narcise. Samo malo narcis.»

«Ni prav! Vidi se, da niste jurist. Paragraf 314 pravi: ‚Kdor vzame tujo reč drugemu z namero, da bi pridobil z njeno prisvojitvijo sebi protipravno korist, se kaznuje, če vrednost ne presega 1000 dinarjev, s strogim zaporom do enega leta.‘ Paragraf 318 pa pravi: ‚Kdor si protipravno prisvoji v svojo ali v tujo korist reč, ki jo je našel, se kaznuje, če vrednost ni večja od 1000 dinarjev, z zaporom do enega leta. Če so pa obtežilne okoliščine, do petih let in izgubi častne pravice. Dragi prijatelj, midva sva skupaj komaj eno kratko uro. Zagrešili ste zločine, ki bi zanje dobili najmanj dve leti. Olajševalne okoliščine so upošte-vane. In zdaj še hočete, da ste pošten človek!»

Nobenih cvetic kajpada nisem več trgal, ker mi je obrazložila, da se tatvina iz navade kaznuje s težko ječo do desetih let. To govori baje paragraf 315 kazenskega zakonika. Spravil sem jo kar najhitreje v avto, da bi se odpeljala dalje. V avtomobilu vsaj ni mogoče zagrešiti večjih in takšnih prestopkov kakor v svobodni naravi.

Hotel sem peljati še nekaj kilometrov dalje, preden bi obrnil nazaj v mesto. Pa me je kar ustavila.

«Kaj je?» sem vprašal.

«Odpeljite me takoj nazaj v mesto!»

«Ah, gospodična, studiosus juris utriusque, zakaj?»

«Hočem nazaj!»

Trmast je bil njen pogled, a tako privlačen, da sem se branil z vsem mogočim in pognal mo-

tor, ne oziraje se na njene proteste. Kar sem slišal naravnost mrtvaški glas, kakor da prihaja iz groba:

«Paragraf 246 kazenskega zakonika pravi: ‚Kdor odvede žensko osebo proti njeni volji in ji v smislu paragrafa 243 neupravičeno vzame prostost, se v zvezi s paragrafom 293 kaznuje z ječo do petih let.‘»

«Za božjo voljo», sem vzdihnil in pognal motor s hitrostjo 80 kilometrov. «Pet let več ali manj, kaj mi mar!»

Dorica pa je diktirala:

«Če pa pri tem ni nobenih olajševalnih okoliščin, a samo obtežilne, je kazen težke ječe do desetih let.»

«Eh», sem kljubovalno zmajal z rameni. «Če ni drugače — zdaj je že, kar je. Kakšnih še večjih kazni pa gotovo nimate več v registrih.»

In pognal sem motor na 100 kilometrov.

«Pač», je rekla. «Zahtevam, da me takoj odpeljete nazaj v mesto. Zakaj dogovorjen imam še sestanek pred kinom z nekim gospodom, svojim prijateljem. Priznali boste, četudi ste jurističen analfabet, da je zamujen sestanek prav neprijetna reč.»

«Opravičil vas bom pred tistim gospodom, vašim prijateljem. Rekel bom, da se nama je primerila nezgoda.»

Malo je pomolčala. Ali takoj nato je rekla s trepetajočim, grozo oznanjujočim glasom:

«Zlobno varanje duševno manjvrednega? Da. Najmanj dve leti. Paragraf 334, točka 2, kazenskega zakonika.»

«Hvala lepa. Vaš zaznamek kazni nepričakovano rase.»

Ustavil sem motor. Pogledal sem dekle in imelo me je, da bi jo kar vrgel iz avtomobila. Ali pred mano je bil tako mil obrazek, tako ljubek, da me je kar prevzelo, pa sem rekel:

«Eh, sladki kebrček... To vendar sme navdušen človek povedati mladi dami, kaj?»

«O, da. Mladi dami že. Ali ne studiosusu juris utriusque. Ker takoj na to reagira s paragrafom kazenskega zakonika, ki pravi: ‚Čast je družabni pojem. Čast pomeni poln ugled osebe v očeh drugega. In v tem popolnem osebnem ugledu ne sme biti nihče brez razloga prizadet. Kazenska delikta zoper varnost časti sta: zasmehovanje ali zasramovanje.‘ Za tisto besedo ‚kebrček‘ zaslužite nekaj tednov zavora.»

«Ah, prosim vas, saj vas nisem hotel žaliti. Le polaskati sem se vam hotel.»

«To je vseeno! V paragrafu k dodatku je rečeno: ‚Posebni namen žalitve — animus injuriandi — v splošnem sploh ni potreben.‘»

Dekle je bilo pri vseh teh naštetih paragrafih kakor cukrček. Čeprav sem jo gledal zasmehljivo in z nekakšno jezo, me je le mikalo, da bi jo kar zagrabil in poljubil. Vedel sem, da sem v strašni nevarnosti. Ali kaj hočem. Ni pomoči... In objel sem jo in poljubil...

Sledil je velik, z viharjem nasičen odmor. Vzela je iz torbice svoje črtalo za ustnice in se pogledala v torbično ogledalo.

«Kakor vidite, ste mi zdaj pokvarili moje ustnice. Razkuštrali ste mi tudi lase. Paragraf 365: »Kdor zlobno poškoduje ali uniči tujo lastnino ali jo stori neporabno — tu so mišljeni tudi premični in nepremični deli telesa — se ta zločin kaznuje po višini zlobe in nevarnosti s težko ječo do desetih let.»

«Zopet deset let», sem rekel omalovažujoče.

«Potrpite», je rekla. «Poleg tega ste mi ugrabili poljub. Paragraf 326: »Rop zakrivi tisti, ki kakšni osebi kaj s silo vzame. Kaznuje se kot razbojnik s težko ječo do petnajstih let. Če je pa bil ta rop izvršen v razmerah, ki niso bile pričakovane, je kaznen od desetih do dvajsetih let.»

«Še dvajset let! Imenitno!»

Zmajal sem z rameni.

«Prosim malo! Vi ste se vedli pri teh zločinih brezobzirno, zato je to obremenilno in vas stane še pet let kazni povrh.»

«Dorica!... Dekle drago!» sem vzkliknil. «Kakor cukrček si, sladka in mamljiva. Kar snedel bi tel!»

«Prosim», se je nasmejala. «Opozarjam te, da si zakrivil zločin umora po paragrafu 167, kljub temu, da to v splošnem še ni noben umor, če samo hoče kdo koga snesti. Vendar zadostuje že hudobna želja — dolus eventualis — ki ti naprta dosmrtno težko ječo.»

Dalje nisem mogel poslušati.

«Dosmrtno ječo? Pa naj bo! Samo ti bodi moj ječar», sem rekel in jo poljubil.»

«Eh,» sem dejal, «uporabil si pač paragraf 22, točka 1, kazenskega zakonika, ki govori o olajševalnih okoliščinah in pravi, da tisti, ki ob času, ko je storil dejanje, ni mogel pojmovati narave in posledic svojega dejanja (v oklepaju ima ta paragraf pripombo: to bi bile hibe razuma ali pa hibe volje), pa je v takem duševnem razstroju ali skaljeni zavesti storil dejanje, ki bi ga drugače ne storil, ni odgovoren za svoje dejanje.»

«Priznati moram,» je rekel, «da prinaša včasih taka hiba razuma in volje in duševni razstroj in skaljena zavest srečo. Zakaj ljubezen je elementarna sila človeškega življenja. Spoznal sem to in vem, da se ji morata vselej pokorno pokoravati oba spola.»

«A tvoja Dorica? — Ali je še vedno studiosus juris utriusque?»

«Ne», je rekel. «Če se človek s takšnim pomankljivim objektom zveže, je izjavila, je bolje, da tudi jaz ne poznam paragrafov juris utriusque.»

x
S
||

Povabljene gosli.

Neki ljubitelj glasbe je nekoč povabil slavnega goslača Paganinija na čaj. Goslač mu je, čeprav nerad, obljubil, da pride. Tedaj pa je ljubitelj glasbe, ki je upal, da bo Paganini pri njem kaj zaigral, hitro dodal:

«Kajne, saj boste vzeli tudi gosli s seboj?»

«Moje gosli pa ne pijejo čaja», je suho odvrnil Paganini.

Premagani zmagovallec.

Malek, vezir kalifa Mustada, je po trdovratnih bojih premagal zapadne Rimce in njegovim vojakom se je posrečilo celo to, da je ujel zapadnorimskega cesarja. Privlekli so ga pred svojega poveljnika, ki ga je vprašal:

«Kako misliš, da bom s teboj ravnal?»

Premagani cesar je odgovoril:

«Če se bojuješ za kralja, me boš poslal domov. Če se bojuješ za trgovca, boš zahteval odkupnino. Če se pa bojuješ za mesarja, me boš dal zaklati.»

In Malek je poslal cesarja domov brez odkupnine, ne da bi mu bil skrivil las.

Pot k moči in lepoti

Medtem pa je njegovo spremstvo pazljivo opazovalo let ptic. Kakor je znano, so ptice odločujoče živali prvega poletnega meseca.

Na nadaljnji kraljevi poti so kvakale žabe, deževniki so se zvijali v temni zemlji, buče so dvigale svoje rumene glave in gosja omela je cvetela.

Četrty večer potovanja so se hudo spoprijeli zmaji v parku in so se tako divje borili, da sta dež in toča padala na zemljo. Z gora, ki so se zibale, se je trgal sneg v grmečih plazovih, reke so prestopile bregove in poplavile zemljo.

Kralj je ubogal želje neba in je ukazal ustaviti. In ker niso mogli postaviti šatorov, ker bi jih dež in toča raztrgala, je kralj blagovolil poiskati prenočišče v majhni vasi. Trikratna stena iz visokih bambusovih listov jo je branila pred vetrovi, in gosti vrhovi javorovih in kafrovih dreves so odvrčali dež. S slamo in porcelanom krite hišice so se stiskale okoli velikega, okroglega trga. In povsod je prijetno dišalo po poprovi meti in raznih jedeh.

Iz ene teh hišic sta stopili dve ženski. Zdrsnili sta na kolena in prosili kralja, naj krene k njima. In kralj je ustregel njuni prošnji.

V hiši je dobil vse v najlepšem redu in tudi oltar prednikov je bil častljivo varovan. In njegovemu kraljevskemu srcu je to godilo.

Pomignil je obema ženama. Ena je bila lepa kakor poletni mesec, ki se svetlika v jezeru sredi lotosovih cvetov. Njene oči so bile podobne temnemu jadovemu kamnu, njena lica gladkim citronam. Če se je smehljala, so se ji lesketali zobje kakor svetla slonovina za škrlatnimi granati.

Potem je prišla druga žena. Bila je tako grda, da se je moral vsakdo zgroziti. Toda vladar kraljestva Lona

Ritmika eksotičnih narcodov

Claude Farrère:

KREPOSTNI SESTRI

Pred mesecem dni je postal Claude Farrère nesmrtnik. Francoska Akademija ga je izvolila za svojega člana. Zbirko njegovih novel pod naslovom «Opij» je izdala naša založba pred dvema letoma.

prvem poletnem mesecu je hotel vladar kraljestva Lona obiskati vladarja kraljestva Tehona. In s spremstvom, ki je bilo za takšno priložnost določeno, se je odpravil na pot in storil prav vse, kar predpisuje Li Ki. Barbari zapada imenujejo te predpise obredno knjigo. Sedel je v rdeč voz, ki ga je

vleklo šest živordečih konj s črnimi repi, in v roki je držal rdečo zastavo. Obleko je imel škrlatno rdečo, čepico in pas pa posejana z rubini. Komaj so opravili prvo dnevno pot, že je kralj žrtvoval Jenu Tiju, knezu ognja, in Tehonu Joungu, svojemu duhu-varuhu, obredno daritev. Med darili, ki jih je moral kralj po predpisih žrtvovati bogovom, so bila tudi pljuča sovražnikov, ki jih je bil ubil.

je zastavil obema ženama ista vprašanja. Bili sta sestre, poročeni in krepostni, čeprav so si lepo ženo zaljubljeni možje desetstičkrat strastno poželeli. Toda pri njej je bilo vse zaman.

Kralj je poslušal njune odgovore, potem pa je šel spat.

Čez noč so se zmaji neba utrudili, nehali so besneti in zjutraj je vzšlo solnce na jasnem nebu. Tedaj je kralj spet sedel v svoj rdeči voz. Prej pa je podaril lepi ženi svojo rdečo obleko, z rubini okrašeni pas in čepico. Grdi ženi ni dal ničesar.

To je storil zaradi svoje modrosti. Lepa žena je zaslužila plačilo, ker je bila njena krepost desetstičkrat izkušana, grda žena pa je ostala krepostna brez posebnega zasluženja.

V prvem zimskem mesecu je hotel vladar kraljestva Tehona vrniti obisk vladarju kraljestva Lona. Tudi on je storil vse, kar ukazuje obrednik Li Ki. Sedel je v svoj črni voz, ki so ga vlekli železno sivi konji. V roki je držal črno zastavo. Oblečen je bil črno, s črnimi dragimi kamni na pasu in čepici. In komaj je prevozil prvo dnevno pot, že je tudi on daroval Tehonu in drugim božanstvom. Medtem pa je šlo njegovo spremstvo želve loviti in je nabiralo zanje hrane, kajti te živali so odločujoče v prvem zimskem mesecu. In kralj ni pozabil med drugimi žgalnimi darovi tudi obisti svojih premaganih sovražnikov, kakor je predpisano.

Medtem ko so bili na poti, je postala voda led in fazan se je potopil v peneče se valove reke Hauaija, da se je izpremenil v ostrigo. V mavrici se je skrila in ni ga bilo več nazaj.

Zvečer četrtega dne se je primerilo isto, kar se je zgodilo med potovanjem vladarja kraljestva Lona in na istem kraju. To prav za prav ni nič čudnega, ker je bila vsa pot razdeljena na osem enakih delov. Zmaji ozračja so se spoprijeli. Dež in toča sta padala na zemljo. Gore so stresale sneg s svojih vrhov in reke so stopile iz strug. Vse to se je zgodilo zato, ker je bilo solnce v znamenju škorpiona.

Kralj iz Tehona je velel prav tako ustaviti kakor kralj iz Lona in si prvi vrgel čez hrbet kožuhovinasti ovratnik, ki je predpisan za prvi zimski mesec. Potem si je blagovolil poiskati zavetja v isti vasi, kjer je poiskal zavetje tudi kralj iz Lona.

Medtem ko je kralj v dvomih gledal okoli sebe in ni vedel, za katero izmed hišic, ki so se stiskale okoli velikega, okroglega trga, naj se odloči, sta stopili obe čednostni sestri na cesto. Zdrknili sta na kolena in prosili kralja, naj odlikuje njuno hišo s svojim obiskom.

V sportu je moč in lepota

Sodobna ritmika

Kralj je krenil k njima. Ker je dobil vse v hiši v v najlepšem redu in je bil tudi oltar prednikov častljivo varovan, se je njegovo kraljevsko srce razveselilo. Potem je zadal sestrama več vprašanj. Prva je bila še zmerom lepa, druga še zmerom gnusno grda. Obe sta bili še zmerom krepostni in sta varovali cvetje svojih teles za svoja moža, čeprav to cvetje ni bilo pri obeh enako vredno.

Potem se je odpravil kralj spat. Drugo jutro so se zmaji v ozračju izdivjali in solnce je spet vzšlo nad jasnim nebom.

Kralj je sedel v svoj črni voz. Toda preden se je odpeljal, je ukazal svojim spremljevalcem, naj lepo ženo ubijejo. Grda pa je še smela živeti dalje. To je storil zaradi svoje modrosti. Lepa žena je zaslužila smrt zaradi svoje okrutnosti. Ali ni odbila deset tisoč moških in jih onesrečila? Grda žena ni nikogar onesrečila. Ostala je krepostna, ne da bi bila hkratu zločinka.

Na svetu je pač tako, da je več kakor ena modrost.

✱

Leo Darij:

MANIFESTACIJA

Velik volilni shod je minil. Poročevalec Nitka je pospravil kosilo. Hiteti mora. Ob treh bo klical telefon vladnega lista.

Ob petih bo potem še opozicijska trobenta zahtevala svoje.

En shod, en poročevalec, dve poročili.

Dve poročili, različni kakor beli dan in črna noč.

Hiteti je treba. In znati je treba. Komu drugemu bi razgnalo lobanjo. Poročevalec Nitka pa sedi za majhnim pisalnim strojem, zbira misli, čeka po papirju, mečka cigareto, prebira beležke, zbira misli. Potem pozvoni.

— Janez, stopite po pol litra opola. Ali ne, rajši ne... Opol razburja... Ne, rajši pozneje sam stopim.

Nitka tipka. Poročilo za vladni list.

*

— Bil je shod, kakršnega naše starodavno mesto še ni doživelo. Sijajna manifestacija volje, razsodnosti in kipečega zdravja. Ves narod se je zgrnil. Od klopotajočih goric Prlekije do kočevskih medvedjih gozdov in ribniške suhe robe, od visokih gruntov koroških do plodnih vinogradov Bele krajine. Vse je bilo na nogah in se je od ranega jutra zlivalo kakor silna povodenj v naše ulice. Možje in fantje so prišli ocirani kakor za svatbo. Na prsih pušeljci in za klobuki krivčki. O, že včeraj so se pripravili. Vence in rože in zastave je bilo treba zložiti na vozove, ostrigljati konje in osnažiti komate, da se je danes vse svetilo, blesketalo in zajčkalo. Pa žene in dekleta so pripeljali s seboj. Zale so bile kakor še nikoli, v zlatih avbah in zavijačkah ali pa s čipkastimi petelinčki belih

peč. Vse na njih je bilo kar izpreminjasto, da se jih visoki gospodje niso mogli nagledati in so jih z očmi kar požirali. Resnično, bilo je kakor na ohceti, saj so očanci vlekli svoje čedre, godci pa mehove harmonik. Najimnitnejše godbe so udarjale poskočne koračnice. Le še nekaj trenutkov, in naši voditelji, naši dobrotniki in odrešeniki so s krepkimi sunki pokazali, kje se odpirajo vrata v boljšo bodočnost dela, napredka in blaginje.

Tisoči in tisoči so odkritih glav in zbranih misli poslušali govor naših prvakov. Saj pa tudi so naši prvaki od prvega do zadnjega govorili, kakor bi rože sadili. Res škoda, če bi se bilo izgubilo tudi le eno zrno njih modrosti. K sreči so bili postavljeni velikanski megafoni, da se ni razpršil noben drobec vzvišenih idej. In tako smo vsi oplojeni kakor posejane njive zapustili ta res veličanstveni in edinstveni shod, ki bo ostal v zgodovini našega naroda zapisan z zlatimi črkami...

*

In tako dalje. Tako dalje — do koneca.

Nitka si malo oddahne. Prižge novo cigareto, obriše potno čelo. Potem pozvoni.

— Janez, stopite vendar po pol litra opola. Kdaj sem vam že rekel! Ali ne!... Opol ni za duševno delo. Rajši sam stopim... pozneje...

*

Nitka tipka dalje.

Poročilo za opozicijsko trobento.

Ha, počakajte, vladne trepetlike, to bo nekaj boljšega! Zdajle vam Nitka pokaže svojo silo!

— Prazni, gobeždanja polni rompompom je za nami. Ali je ves ta humbug sploh še vreden besede? Najbolje

bo, če govorimo z besedami železnega kancelarja Bismarcka, ki je imel več soli v glavi kakor vsi dandanašnji mogotci, pa makar se na glavo postavijo. Bismarck in nihče drug je bil dejal, da je največ laži pred volitvami, med vojno in po lovu. Pa saj še lagati ne znajo. Tule naši kandidati in prvaki so kakor hrošči: vsaka štiri leta se pojavijo. Bil je med govorniki eden, ki je jokal, da se je z zadnjimi soldati pripeljal na shod, in še te si je bil izposodil, siromak! Pa smo ga videli, kako se je vozaril z ministrovim avtomobilom. Nekaj naših kmečkih kalinov je res še takih, da se za shode našemijo in babnice s seboj privlečejo. A vsaj kobile naj bi ostrigljali. In povedo nam naj, po kaj so prav za prav prišli! Megafon je trobil, da smo si ušesa mašili. Grozovito tuljenje so med govori oddajali po gramofonskih ploščah — saj vemo. Zastonj vse čvekanje govornikov, magari so eni hrumeli kakor huda ura in se drugi cedili kakor sladkor. Bil je polom, kakršnega naše mesto ne pomni. Na županovo komando so vi-sele nekatere zastave. V bodoče naj blagorodni gospod župan oznani, kdaj zastave ne smejo viseti...

*

Poročevalec Nitka je končal.

O, lahko bi še marsikaj povedal, toda ni treba. Dovolj za kruh vsakdanji. In za požirek krepčilne pijače.

— Janez, za vraga, kod se vendar potikate! Pol litra opola!

V tem je zabrnal telefon.

— Ne, ni treba Janez, rajši pozneje sam stopim... Halo, halo...

In poročevalec Nitka je začel oddajati poročilo o velikem volilnem shodu.

Priča

So resnične zgodbe, ki se bero kakor romani...

Neko septembersko jutro leta 1802. se je strlo elegantni kočiji, ki je vozila skozi irski Tullamore, kolo. Dostojanstveni mož v vojaški uniformi je bil videti zaradi nenadejane zamude hudo vznemirjen.

«Vrag naj vzame te slabe poti,» je rekel polkovnik, «mislil sem, da bom šel nocoj v Malboroughu. Zdaj so padli vsi moji načrti v vodo.»

Obrnil se je k enemu izmed radovednežev, ki so stali okoli voza:

«Ali je tu sploh moči dobiti pošteno prenočišče?»

«Seveda, gospod polkovnik,» je rekel majhen debelušast možakar z dobrodušnim obrazom. «Če želite, gospod, vas popeljem tja.»

«Kako naj si tu krajšam čas?» je rekel gostilničarju. «Kakšne zanimivosti lahko človek vidi v vašem mestu?»

Gostilničar je nekaj trenutkov pomišljal, nato se je pa veselo udaril po stegnu in dejal:

«Nekaj vas utegne zanimati. Te dni se je začelo pri nas sodno zasedanje, in danes bodo sodili velikega zločinca...»

Potem je nadaljeval s tišjim glasom, in groza mu je sijala iz oči:

«Clana razbojniške tolpe, ki jo vodi znani kapitan Quilty.»

«Quilty? Od katerega polka?»

«Polka? Gospod se hočejo norčevati iz mene? Saj ni mogoče, da bi ne bili gospod še nič čuli o zloglasnem lopovu Quiltyju, ki že toliko časa ropa po naši deželi, ne da bi ga mogle oblasti prijeti.»

«Bog ve, da nisem še nikoli slišal tega imena. Iz daljnih krajev prihajam.»

«A zdaj smo dobili enega izmed njegovih ljudi, nekega Kellisa, in ta se bo moral pokoriti za vse druge. Ali bi ne zanimalo gospoda, kako ga bodo sodili?»

«Oh, nisem radoveden na take reči in ne maram ves dan sedeti pri miru... Nu, prav za prav... Videti je bilo, da si je polkovnik vso reč premislil. «Če ne dobim nobenega drugega razvedrila, pojdem tja.»

*

Obtoženec Kellis je trdovratno tajil vsakršno krivdo. Spet in spet je zatrjeval, da tisti dan, ko se je zgodil zločin, ki so mu ga očitali, sploh ni bil na Irskem, marveč daleč proč v Doverju. Z gorečimi besedami je zatrjeval svojo nedolžnost in tožil, da ga je na videz kaj lahko sumničiti, da se pa sodišče nikakor noče potruditi in preiskati, koliko resnice je v njegovih trditvah. Vkljub temu so ga porotniki spoznali za krivega.

«Obtoženec, ali imate še kaj pripomniti?» je vprašal sodnik.

«Ponavljam, da sem nedolžen,» je potrto izjavil Kellis. A zdajci je vzdignil glavo.

«O, moj Bog!» je vzkliknil. «Ali je mogoče? Ali se bo pravica vendarle izkazala?»

«Kaj pomeni to?» se je začudil sodnik.

«Nebo se me je usmililo in mi poslalo svojo pomoč!» je zaklical Kellis, in obraz mu je zasijal od sreče. Pokazal je na polkovnika Kinderneya, ki je bil ves presenečen, ko je videl, da ga hoče zločinec vplesti v obravnavo. «Tam,» je vzkliknil Kellis, «tam sedi gospod, ki bo lahko dokazal, da sem bil tisti dan, ko se je tu zgodil zločin, v Doverju... Milostni gospod, ali bi

hoteli potrditi, da sem jaz tisti, ki je nesel vašo prtljago, ko ste stopili z ladje, ki je priplula s Francoškega?»

Polkovnik Kinderney ga je začudeno pogledal. «Ne poznam tega človeka,» je rekel, in videti je bilo, da mu je ves zapletljaj nevšečen.

«To vam rad verjamem,» se je porogal sodnik. «Kakšna nesramnost od obtoženca! Molčite!»

«Samo eno vprašanje mi dovolite,» je silil Kellis. «Ali ni prav danes pet tednov in tri dni, odkar ste se, milostni gospod, pripeljali v Dover?»

«Res je, da sem prišel pred nekaj tedni v Dover, vendar si nisem natanko zapomnil dne, kdaj sem stopil spet na angleška tla.»

«Ali se ne spominjate, da vam je neki možki pomagal nesti prtljago, ko ste se izkricali?»

«Človek božji, kako naj se po tolikem času spominjam nosača?»

«Takrat, milostni gospod, ste govorili z nosačem nekaj besed,» je nadaljeval Kellis, in nepopisno razburjenje ga je vsega prevzelo. «Pripovedoval vam je, da je mornar in da se je pred leti bojeval proti Francozom...»

«Kako naj bi si zapomnil, kaj sem govoril z nosačem?» je nejevoljno odvrnil polkovnik.

Videti je bilo, kako je Kellis napel vse moči, da bi oživil v polkovniku spomin na tisti dan. Njegove oči so žarele, ko je vneto nadaljeval:

«Takrat sem pokazal milostnemu gospodu dolgo brazgotino, ki jo imam na glavi, in privzdignil svojo lasuljo.»

Obtoženec je hitro privzdignil lasuljo in pokazal brazgotino. Polkovnik se je zdrznil. Njegov doslej tako mirni obraz je mahoma oživel.

«Res je,» je rekel, «tega se spominjam.»

«O, moj Bog, gospod polkovnik,» je vzkliknil Kellis ves razburjen. «Pomagajte mi!»

Velike potne kaplje so mu stopile na čelo, in na njegovem obrazu se je vidno odražalo oboje hkratu, groza in prošnja. «Če bi vaša milost lahko povedali točni dan svojega prihoda v Dover, pa bi mi sodišče verjelo.»

«Na pamet ga ne vem, vendar imam v svojem kovčegu zapisnico, ki lahko pogledam vanjo!»

Med množico, ki je z zanimanjem poslušala obravnavo, je nastalo veliko razburjenje.

Obravnavo so prekinili in hitro poslali po zapisnico gospoda polkovnika. Dan prihoda gospoda polkovnika v Dover se je natanko ujema z dnevom, ko je bil izvršen zločin. In počasi se je gospod polkovnik tudi spomnil vseh podrobnosti in je lahko potrdil, da mu je prav ta mož, nobeden drug, tisti dan nesel prtljago. Na zahtevo sodišča je ponovil to pod prisego. Porotniki so odšli iz sodne dvorane na posvetovanje. Ko so se vrnili, so soglasno izrekli oprostilno razsodbo. Kellis je bil prost.

Tisti večer so popravili polkovnikovo kočijo, in Kinderney je odpotoval dalje. Nekaj milj od Tullamoreja je voz obstal. Mož, ki je čakal tam, je vstopil. Bil je Kellis.

«Nu,» je rekel polkovnik, «saj je šlo vse po sreči. Čeprav je bilo na videz že vse zavoženo in je malo manjkalo, pa bi bil izgubil glavo! Le kako si mogel biti tako neumen!»

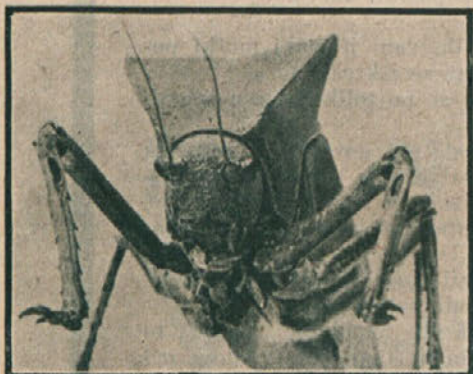
«Sicer sva pa oba sijajno igrala svoji vlogi,» je dodal, in lahen smehljal mu je zatrepetal okoli ust.

«Kapitan, vse življenje vam bom dolžnik!»

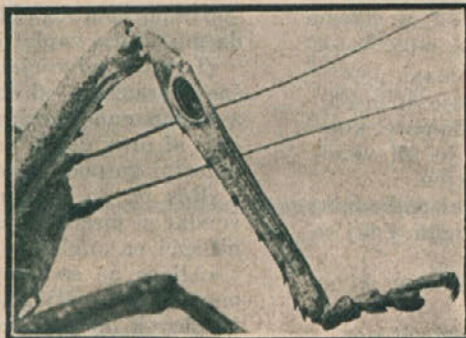

Čudni pojavi v prirodi / Bitja, ki poslušajo z nogami

Človek in vsi ostali vretenčarji sprejemajo zvoke s posebnim organom na glavi, ki mu pravimo uho. Večina živali ne more drugače sprejemati zvokov; izjeme so le tiste žuželke, ki same povzročajo zvoke, kakor na primer cvrčanje itd. — Le-te imajo čutilo za sluh na sprednjih

Silikofera iz Nove Gvineje ima jušesa na sprednjih nogah, ki ji služijo tudi za tipalke

Takšno je silikoferino uho

nogah, nekatere pa na trupu. Čeprav imajo sedež sluha na nenavadnem kraju, vendar prav dobro slišijo. Za primer vzemimo kobilico iz skupine, ki sliši (zakaj vse vrste kobilic ne slišijo in niti ne proizvajajo same kakih glasov). Ta ima na sprednjih nožicah, v bližini kolena, majhno jajčasto opno, ki nadomešča mreho bobniča. To opno je tako zavarova-

no, da leži globlje v nogi in je vidna samo odprtina. Kobilica sprejema torej zvoke na isti način kakor človek in ostali vretenčarji, to je, mreha prenaša zvoke v notranje uho in od tod k slušnemu živcu.

Takšno navadno uho najlaže opazujemo pri nekaterih poljskih kobilicah, in sicer preden jim zrastejo krila, zakaj živalce imajo uho na obeh straneh života, nekako med prsmi in trebuhom. Prirodoslovci izprva dolgo niso vedeli, čemu služijo te male okrogle mrehe. Vendar so opazili, da te kobilice prav dobro slišijo, zakaj utihnile so takoj, kakor hitro so začule najmanjši šum.

Ta žuželka ima uho na preponah

Zamorke kot dame / Za kozmetičarsko mizo ne sedijo samo Evropeke, ampak tudi divjakinje

Lišpajo se ne samo ženske v omikanih deželah, ampak tudi črnke na Zlati obali v zahodnem delu Afrike. Ne samo da si po cele ure umivajo, mažejo in sušijo lase in urejajo pričesko, ampak to delajo tudi po cele

Zamorke se češejo po cele ure

Zamorka s slavnostno pričesko

dni, zakaj v teh srečnih krajih nima čas nobene vrednosti. Vsak ga ima na prebitek. Toda pri nobenem afriškem plemenu se moda pričeske tako hitro

ne izpreminja kakor pri tem, ki tudi drugače slovi zaradi svoje snažnosti. Pripravljajo si, seveda na zelo preprosto način, celo nekakšno kremo za negovanje obraza in briljantino za mazanje suhih las. Za primer prinašamo svojim bralkam dve najnovejši pričeski lepotic na Zlati obali. Ena jih bo spominjala vražjih rožičkov, druga pa zvezde z mnogimi roglji. Obema je skupno, da pri tamkajšnjih elegantkah ne zbujata samo občudovanja in velikega zanimanja, ampak tudi neznansko zavist.

Dober odgovor.

«Veš, moj fant mi je danes rekel, da mi manjkajo samo peroti. Najbrže je mislil, da bi bila potem angel...»

«Ali pa gos?»

Spoved.

V ameriško cerkev je prišel možak, da bi se spovedal.

«Praznikov nisem spoštoval,» je začel, «in pogosto sem jedel ob petkih meso. Bil sem tudi neljubezniv s svojo ženo in sem jo na primer večeraj ubil.»

Krvna osveta pod vodo

Ko sem prišel po dvodnevnem potovanju s svojimi urojenci skozi razbeljene stepe, porasle z ostro travo, do obale jezera na otoku Celebesu, sem bil priča vznemirljivemu prizoru. Kolikor daleč mi je seglo oko, nisem videl drugega kakor žareče oči in odprte, ploščate gobce. Prav tako je bilo tudi v reki, ki je tekla skozi to jezero.

Sami krokodili. Jezero se imenuje Krokodilje jezero.

Nekoliko dalje od obale je stalo nekaj preprostih kolib iz bambusovih kolov. V njihovi bližini smo postavili svoje šatorišče. Kmalu se je nabralo okoli nas vse polno domačinov. Prišel je tudi njihov poglavar in z njim sem se začel pogovarjati o krokodilski nevarnosti. Vprašal sem ga, ali se ljudje krokodilov prav nič ne boje. Tedaj me je poglavar začudeno pogledal in tiho rekel: «Krokodili so svete živali, gospod!»

Potem me je začel prepričevati o nedolžnosti teh strašil, in sicer na tak način, da sem moral sklepati, da proglase domačini za svete vse tiste živali, ki se jih boje. Naj bo že tiger ali krokodil ali katerakoli nevarna žival. — Vprašal sem ga, ali si te svete živali ne zažele časih tudi človeškega mesa. Starec mi je takoj odgovoril: «Da, časih tudi. Toda če krokodil poje človeka, ga ubijemo...»

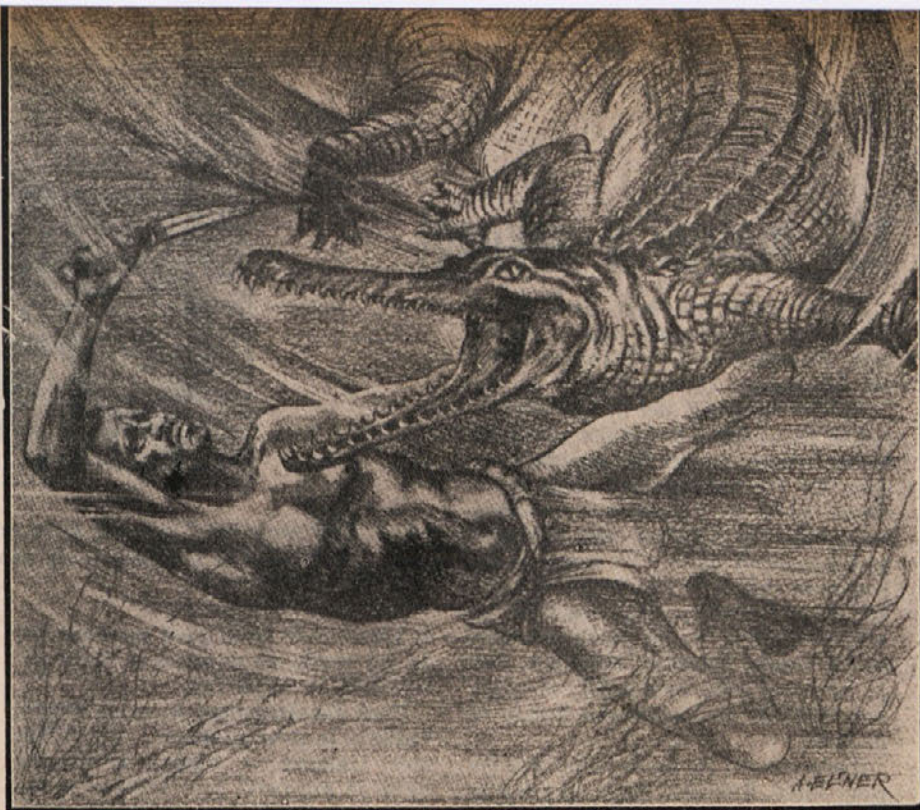
Kakor ti meni, tako jaz tebi — res, to je prav preprost zakon!

Potem smo šli s poglavarjem bliže k obali, da bi si natančneje ogledali hišice in krokodile. Pred nami je tekel desetleten deček z lesenim sodčkom po vodo. Toda ko je prišel do kraja, kjer so domačini vodo zajemali, se je začul strašen krik. Vsi smo pohiteli za njim, da bi videli, kaj se je zgodilo. Toda dečka ni bilo nikjer več.

Otrokov krik so slišali po vsej naselbini in iz vseh koč so privreli ljudje.

Nekaj starejših se je iztrgalo iz razburjene kopice in začeli so se vneto pogovarjati. Pogovora je bilo kmalu konec. Iz družine, ki ji je krokodil ugrabil otroka, so izbrali najmočnejšega moškega, ki je bil določen, da opravi maščevanje nad krokodilom. Z žarečimi očmi je prevzel to nalogo, ker je taka izbira za maščevalca velika čast.

Takoj so se začele priprave. Zbrani urojenci so začeli moliti, da bi se maščevanje posrečilo, ko pa so bile molitve pri kraju, je skočil možak

čisto nag v reko. Priznati moram, da me je takšen pogum presenetil. Kar zamebno me je, ko sem pomislil, kaj se utegne možu pripetiti.

Edino orožje, ki ga je vzel s seboj, je bil oster, ukrivljen nož. Držal ga je med zobmi.

Že davno je znano, da so domačini na teh otokih nenavadno spretni plavalci in potapljači. Razen tega so tudi nenavadno pogumni, da se pod vodo ne ustrašijo niti morskega volka. Toda tu, kjer se je gnetlo na debelo krokodilov, se mi je zdelo, da tudi največja hrabrost ne bo dosti pomagala. Smrt drznega domačina se mi je zdela vprašanje petih, desetih sekund.

Črni maščevalec je izginil pod vodo. Nisem verjel, da ga bom še kdaj videl. Bil sem zelo presenečen, ko sem ga zagledal čez nekaj časa sredi goste kopice krokodilov, ki se je gnetla na vodi, neranjenega. Zamahoval je z rokami in nogami in — čudno — krokodili so se okrog njega razmikali.

Potem se je spustil maščevalec iznova v globino in ostal dolgo med pošastmi.

Napeto smo vsi čakali, kaj bo. Vprašal sem poglavarja, zakaj se možak ne pokaže iz vode. Ali se mu je morda kaj primerilo?

Starec je samo odkimal. Potem pa je dejal:

«Ne sme priti iz vode, dokler se ne maščuje...»

Prav tedaj pa se je vrgel nad vodo ogromen krokodil.

«Bonja! Bonja!» (Krokodil!) so začeli kričati domačini na bregu.

Zraven njega se je pokazal maščevalec in trenutek nato izginil spet v globini. Ljudje so zdajci onemeli.

Dolgo, dolgo črnca ni bilo iz vode. Sekunde so se nam zdele stoletja. Potem se je iz globine privalil slap krvi. Kri se je razlezla po vodni gladini kakor ogromen teman madež. Maščevalec je moral zadeti svojo žrtev.

Domačini so začeli zmagoslavno kričati, ogromni krokodil pa se je spet pokazal na vodi. Na njegovem trebuhu je zijala grozna, dolga rana. Zver se je strašno premetavala in mahala z repom po vodi, da je brizgalo do obale. Potem pa se je kakor strela pognala v globino.

Medtem je priplaval maščevalec zdrav na obalo in vsi domačini so odhiteli proti njemu. Objemali so ga, vriskali, poljubljali.

Ta fant je opravil res nekaj neverjetnega.

Stari poglavar, ki je stal še zmerom zraven mene, se je pomembno nasmehnil in mi dejal:

«Gospod je videl. Krokodil je mrtev — človek živ!»

Domačini se kar niso mogli pomiriti. Odvedli so zmagovalca v naselbino, kjer se je začelo pravo praznovanje. Hitro so vsi pozabili, da je pred nekaj minutami krokodil požrl dete. Ljudje so molili in peli ter metali cvetje v reko, kakor bi se ji hoteli zahvaliti, da je mlademu možu pomagala pri maščevanju.

Samo tam pred samotno kočico nedaleč od nas je molče čepela mlada žena.

Mati mrtvega dečka.

137 metrov v sekundi

Ko je prišel na svet prvi parni avtomobil, je pomenil veliko senzacijo. Premikal se je s hitrostjo desetih kilometrov na uro.

Njegov sprednji del je bil takšen, kakor je sprednji del vsake starinske kočije, samo da je bil seveda brez sore. Do voznikovega sedeža je segal volan, ki je bil zvezan s sprednjima kolesoma. Na zadnjem delu te kočije je bil pritrjen motor. Ta motor je bil poglavje zase... Kako bi ga opisali? Bil je podoben sprednji polovici tistih lokomotiv, ki jih časih opazimo še pri kakšni ozkotirni železnici. Tak je bil torej prvi avtomobil: nerodna kombinacija med starinsko kočijo in lokomotivo.

Toda glavno je, da je sploh šel. Ne prav hitro. Premikal se je. In pri tem je delal tak peklenski trušč, da so — kakor pripovedujejo neki stari zapiski — «tulili psi, kadar se je približal, ljudje pa so si mašili ušesa. Matere so s tem pošastnim strojem strašile neubogljive otroke...»

Dandanes imajo ta «avtomobil» v monakovskem muzeju.

Prava zgodovina avtomobilizma se začne šele takrat, ko je Stephenson odkril prvo lokomotivo. Kmalu po njegovem izumu je obratovalo v Londonu že okoli dvajset omnibusov na paro. «Pred njimi je hodil spremljevalec, ki je mahal z rdečo zastavico

in tako svaril ljudi pred nevarnostjo, da jih vozilo ne povozi.» — Tako pišejo listi iz tistih časov.

Izum eksplozivnega motorja za prevažanje je prvi praktično izrabil Nemeec Daimler, a njegov konkurent Benz je napravil prvi kolikor toliko uporaben eksplozivni motor leta 1885. Prvi Daimlerjev avtomobil je imel motor s polovico konjske sile, pol leta nato pa je napravil tudi Benz za četrto konjske sile močnejši motor. Tako sta ta dva tehnika, ki sta neprestano med seboj tekmovala, dosti pripomogla k razvoju avtomobilizma. Ti prototipi dandanašnjih avtomobilov so imeli samo po tri kolesa in so dosegali hitrost dvajset kilometrov na uro. To pa je bila seveda skrajna mera hitrosti.

Že nekaj let nato se je ustanovilo precej tvornic za izdelovanje avto-

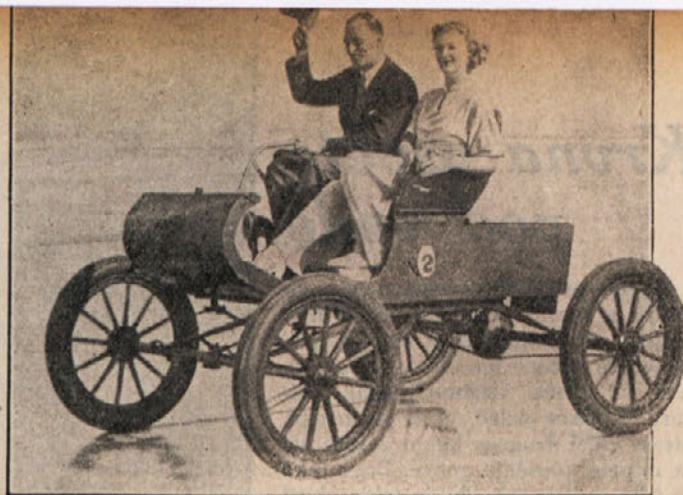
mobilov, zlasti v Franciji in Nemčiji. Leta 1889. je bila v Parizu že prva avtomobilska razstava, pet let nato pa prva avtomobilska tekma v Franciji med Rouenom in Parizom. Udeležilo se je je več kakor sto avtomobilov. Zmagal je Daimlerjev avtomobil s hitrostjo ena in dvajset kilometrov!

Avtomobilizem se je začel potem hitro razvijati. Skrajna meja hitrosti je rasla od leta do leta. Tudi oblika avtov se je čedalje bolj izpreminjala in izpopolnjevala. Toda preskočimo to dobo, ker je še vsakomur v spominu in tudi zato, ker ni prav posebno zanimiva.

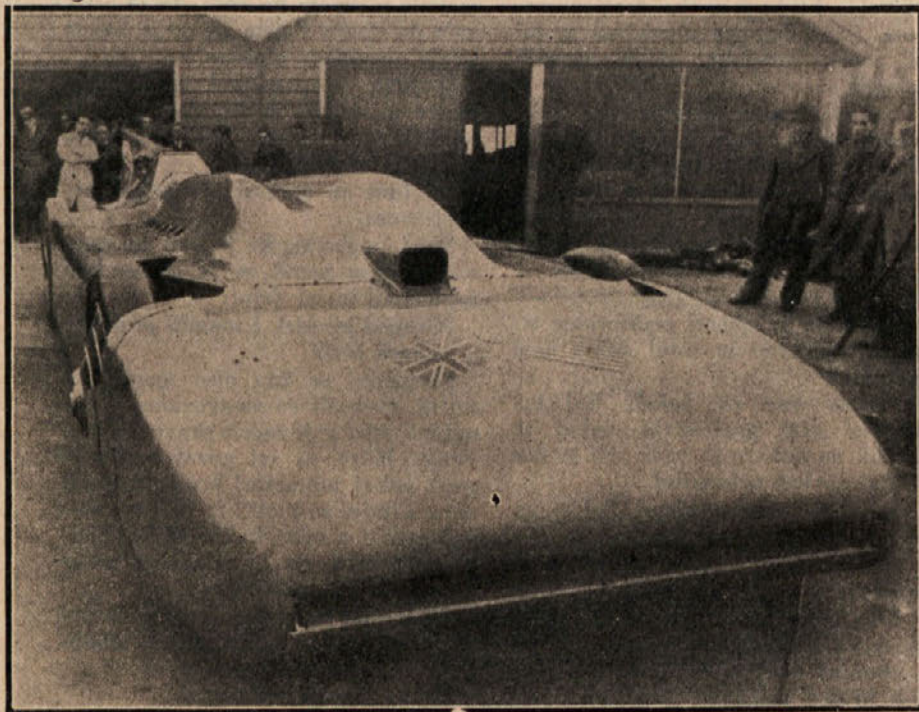
Glavne etape svojega razvoja je doživel avto po svetovni vojni. Razvoj avtomobilske industrije, ki je delala z ogromnimi kapitali, odjem vozil, ki je čedalje bolj rasel, vse to je produkcijo tako povečalo, da je dandanes na zemlji okoli trideset milijonov avtomobilov v prometu.

In v zvezi s svojim dosedanjemu napredku se avtomobil še zmeraj razvija. Vsako leto mu da nove izpopolnitve, vsaka tvornica nove izume. Še približno ne moremo presoditi, kaj nam utegne prinesiti razvoj v nekaj letih. Vsak nov izum je novo presečenje glede hitrosti, udobnosti in varnosti.

Največja hitrost, ki jo je doslej avto dosegel, je bila 137 metrov na sekundo ali 438 kilometrov na uro. Sir Malcolm Campbell je bil junak, ki se mu je posrečilo zdrveti s tako blazno hitrostjo po ravni ameriški obali. Toda pravijo, da ne bo dolgo počival na lavorikah svojega kar neverjetnega rekorda. Njegov tekmeec Kaye Don ima v delu avto, s katerim hoče doseči hitrost 500 kilometrov na uro. Ta stroj bo pravi čudež avtomobilske industrije. Imel bo motor s 24 cilindri in z 2450 konjskimi silami. Aerodinamična linija tega avtomobila zbuja nepozabne vtiske in je posebnost zase. Radovedni smo seveda, ali bo mož hitrost, ki jo napoveduje, tudi res dosegel.

Sir Malcolm Campbell, ki je leta 1933. dosegel na svoji „Sinji ptici“ hitrost 438 kilometrov na uro, sedi na enem prvih avtomobilov

„Sinja ptica 1935.“ Dovršen sportni avtomobil s 24 cilindri. Motor Rolls-Royce z 2450 konjskimi silami. Avto je dolg 8.60 metra, širok pa spredaj 2.10 metra.

Vaša polt razodeva vse...

... na njej se zrcali Vaša negovana lepota. Polt bo lepa in ostane lepa, če jo boste redno negovali z Elida Ideal-kremo.

Zakaj to je novo na njej:

**izboljšana kakovost
požlahtnjen vonj
povečana tuba
popoln učinek.**

Ona se vleze takoj v kožo — odpravi, kerimavsebi „hamamelis virginica“ majhne poškodbe na polti, nečistoto in velike kožne znojnice. Ona je idealna podlaga za puder — varuje pred prahom, vetrom in slabim vremenom — napravi polt medlo in enakomerno lepo.

N O V A

ELIDA

IDEAL

KREMA

Literarni drobiž

Med državami, kjer se dosti prevaja, je tudi Poljska. Lani je izšlo na Poljskem 465 prevodov, in sicer največ iz angleščine (134), potem iz nemščine (103), ruščine (102) in francoščine (72). Po številu prevodov je Poljska na petem mestu na svetu, pred Anglijo.

Letos so praznovali Danci petdesetletnico smrti svojega velikega pisatelja H. J. Jacobsena, ki je zaslovel najbolj po svojih dveh romanih «Niels Lyhne» in «Maria Grubbe». Umrli je med pisanjem svojega poslednjega, nedovršenega dela «Doktor Faust» s svinčnikom v roki.

Emil Ludwig je opisal svoje pogovore z Masarykom, ki so izšli tudi že v nemščini.

V Romuniji so uvedli teden knjige, ki se bo vršil vsako leto sredi maja. Založbe bodo tiste dni oddajale knjige po znižanih cenah, v listih in knjižnicah pa bodo delali veliko propagando za prodajo knjig. Morda bi kazalo tudi pri nas uvesti tak teden knjige.

Za stoletnico Puškinove smrti bodo izdali v Rusiji novo ljudsko izdajo del tega slavnega pesnika, ki bo izšla v milijonski nakladi.

V prvi polovici maja so odprli v Parizu veliko razstavo italijanske umetnosti.

Ob koncu julija bo v Veroni velik operni festival v znamenju stoletnice smrti skladatelja Bellinija. Pri predstavih bo sodelovalo okoli 2000 ljudi.

Miroslav Krleža je izdal novo knjigo «Evropa danas», kjer objavlja svoje eseje. Za prihodnji mesec napoveduje roman «Banket v Blitvi», za konec leta pa knjigo neobjavljene proze.

Tehnične novosti

Največji most na svetu.

Pred kratkim so dogradili največji most na svetu, ki vodi v Južni Afriki čez reko Zambezi. Most je dolg 3000 metrov in bo služil tudi za železnico. Delali so ga tri leta, njegovi stroški pa so znašali tri milijone funtov.

Radijski aparat — najboljši vremenski prerok.

Dognali so, da se da z radijskim aparatom dognati vreme najmanj za 24 ur naprej.

Čist sprejem pomeni lepo vreme. Vztrajno prasketanje je znak, da se bliža vetrovno, oblačno vreme. Odsekani močni poki med prasketanjem napovedujejo dež. Treskanje med prasketanjem pomeni, da lahko v kratkem pričakujemo nevihto.

Fadingi so tudi prav pomembni za napoved vremena. Če jih ni tudi pri sprejemanju oddaljenih postaj, smo lahko prepričani, da bo ostalo lepo vreme, zlasti če ne slišimo tudi drugih šumov in ropota. Če ne moreš dobiti postaj, ki jih drugače hitro ujameš, bodi prepričan, da se bo vreme skisalo. To pravilo drži vselej, razen v ščipu.

Če slišimo oddaljeno postajo zdaj iznenada hreščee, potem pa čisto tiho, pomeni to, da bo vreme izpremenljivo in najbrže združeno z nevihtami.

Če slišimo bližnje in oddaljene postaje zelo močno in enakomerno, nam to priča, da bo vreme toplo in vlažno. Slab sprejem velikih postaj hkratu s pokanjem in prasketanjem pomeni, da bo drugi dan močno deževalo.

Seveda pa pri tem zračnih motenj ne smemo zamenjati z motnjami, ki jih povzročata tramvaj, sosedov masažni aparat ali kaj podobnega

Ivo Peruzzi:

NEKAJ O BRATKU KREFTU IN „MALOMEŠČANIH“

(Iz pogovora.)

Bratko Kreft, naš večno nemirni iskalec in opazovalec, ki je že s *«Celjskimi grofi»* uspešno prodril ne le doma, temveč tudi v Pragi in v Skoplju, očitno hodi po smereh Ivana Cankarja: ustvarjati podobe naših dni, razgaljevati naše slabosti in v izbočenem ogledalu kazati tipe, ki niso samo naši, temveč splošno človeški. Tipe od včeraj in od danes. Njegovo zadnje vsestransko uspelo odrsko delo je *«vesela slovenska legenda»* v treh dejanjih *«Malomeščani»* v njegovi režiji.

Na starodavnem Mestnem trgu v hiši št. 6 domuje naš gogoljski nasmejanec in tjakaj me je po vijugastih lesenih stopnicah zanesla pot v njegovo delovno sobo. Po stari prleški navadi me je že čakala pogrnjena miza: gnjat in ozka steklenica s Krestovega vrha. Vsepopovod vise razna priznanja, trofeje, slike. Bogata strokovna knjižnica je njegov ponos. Sredi solidnega meščanstva se giblje Bratko Kreft kakor urna ščuka, urejuje in odpošilja svojo *«Književnost»*, sprejema številne obiske ter, nikdar mirujoč, spušča svoja literarna torpeda v razpadajoče barke preteklosti ali pa spretno dreza po močvirju sedanosti, da postraši in razgiblje lene krape. Ne utegne paziti tolikanj na slog kakor na stvar, ne trpi ob svojih junakih, ampak jih kakor lutke vleče po deskah odra, od odzadaj pa zveni njegov mladi, rezki, prodirni, odsekani smeh. Meri vedno na cilj, in ker je popolnoma tuj romantiki in sentimentalizmu, so mu dane vse lastnosti borca in kritika. Literarni mediciner in anatom.

Z njim je pogovor vedno vsebinsko bogat. Takojujame tvojo iztočnico, v hipu ima pri roki informacijo, v eni sapi pojasnjuje, polemizira in gleda naprej. Mladost. Malce hudobna radovednost mi je prinesla na jezik vprašanje:

«Kdaj pa si prišel na misel, pisati *«Malomeščane»*?»

Bratko je malo pomolčal. Denunciantske nature, ki jih prikazuje v svoji legendi, ljudi, ki menjavajo prepričanje kakor srajce, «može» brez načel in širine duha, šlede in mežje iz leta 1914. ter kasneje — vse to je Bratko spoznal, občutil, in menda ne preveč milo tudi na — sebi. Raznim ljubeznivostim pa je svobodni človek izpostavljen vsak dan... In Bratko ni po njemu prizadejanih udarcih nikdar pomakal svojega peresa v sladkobno tinto kompromisovstva. Zaradi tega so njegovi narobe sretniki vedno žoljenjsko verni, spačeni, a ne popačeni v grimaso satire in realistično poglobljeni v višjo stvarnost. Značilna je tozadevna opazka navdušeno ploskajoče parterske posetnice pri premieri njegovega dela: «Saj je vse to res tako bilo, ampak kaj pa je treba...!» Sededa pri nas je bil «ampak» vedno važen. Krestovega Tomca denuncirajo vsi, a vsi so v hipu pripravljene, da ga «rešijo». Ampak! Kreft bo svoje delo le malce psihološko retuširal, dozdevne neverjetnosti pa ostanejo, saj so le-te pri vsaki legendi. Brez njih ni teatra in ni zabave...

«Ali so *«Malomeščani»* modeli ali opazovanja?» me je spet hudobno izpreletelo.

Kreft: Literarno izmišljena zgodba, veljavna za vse ljudi in kraje, živo žoljenje s polno krvjo in resnično človeško noto. *«Celjski grofje»* so pa strogo po dramatičnih pravilih izgrajeno delo.

«Ali so *«Malomeščani»* zavestna satira?»

Borbe so proti filistrom, birokratom in onenu malemu plašljivemu našemu človeku, ki je menda iz same bojazni ohranil samega sebe. Živo fotografiran je tak tip v dobričini Poldetu v nepozabni Lipahovi kreaciji.

«Nekaj o tehniki dela, ki ima en sam motiv?»

Dorši se dejanje v času od 8. do 12. ure na istem prostoru. Zaradi tega skrajšanja je videti motiv prepogosto ponavljan, a zaeno bistveno poudarjen, saj se vsi ti Medvedi, Komarji in Grilci sučejo venomer okoli svoje osi, a ne pridejo iz kroga. Dramatski vzgon dela ni prikazan v zunanjih teatralnih znakih. Prvo poglavje nam prikazuje *«revolucionarje»*, v drugem se razgalijo kreature do dna, a v tretjem se avtor z rahlim cinizmom nasmehne, ko bivši opaduhi oblečejo samaritanske halje. In zoprno resnico je Kreft oblekel v pisano odelo smehljajočega se lutkarja. Kaj bomo jokali... Kreft ne grize svojih junakov z besnostjo programatičnega borca. On jih pozna. Njegovo vsakdanje opravilo so. In jih deloma opravičuje. Zaostale socialne razmere, tradicija suženjske vzgoje in družabna podrejenost našega človeka v preteklosti. Kreft od časa do časa burno vstane, živahno gestikulira, nov domislek mu šine v glavo, vmes sprejme kratek obisk, citira Krleževe stavke o vlogi našega književnika v javnosti in usuje predme šop fotografij iz svoje prleške domačije. Bogami, njegov čas je temeljito izrabljen.

«In predstava?»

Bratku se zdi tempo uprizoritve premalo nagel, stopnjevan. En dušek, en smeh, ena trpka misel. Bomba. Svojim junakom bi rad dal na odru več ostrosti, več izrazitosti, več tartufskega... Pri srcu mu je najbolj Polde (Lipah).

Kreft bo nadaljeval svoje delo. Po svojih prvih delih *«Tiberij Grahk»*, *«Sonja»* namerava naš tridesetletnik pričeti velike koncepte. Želimo, da bi delavnemu možu polno uspel njegov bodoči načrt.

Gotovo je, da je Bratko Kreft odrsko do sedaj zelo uspešno uveljavil odlomke naše preteklosti in polpreteklosti dobe.

Kar ne bo zmogla pesniška moč in sila izraza, bo nadomestil kritični duh, stroga logika in mlada, živa borbenost njegovih del.

Perilo s kuhanjem razkužiti !

Misli na to: samo ako je perilo popolnoma čisto in ako so uničene v njem vse bolezenske kali, bo ostalo telo zdravo. Perite zato perilo s Schichtovim Radionom. Pri kuhanju razvija na milijone kisikovih mehurčkov, ki prodirajo skozi perilo, ga temeljito očistijo in uničijo vse bolezenske kali.

SCHICHTOV
RADION
pere vse higijenično čisto

ANEKDATE

Twainova.

Mark Twain je dobil nekoč pismo od zelo ugledne osebnosti, nekega višjega državnega uradnika. Slavni humorist mu ni utegnil odgovoriti, uradnik pa je zaman čakal kakšno obvestilo od njega. Naposled je poslal Twainu znamko za odgovor.

Čez tri dni je dobil od humorista dopisnico:

«Znamko prejel. Pošljite mi še papir in ovitek!»

Puškin.

Slavnega Puškina je visoko plemstvo sicer rado vabilo v svojo sredo, a kaj pogosto mu je dalo čutiti, da je manj od njih. Puškin jim seveda ni ostal nič dolžan.

Nekoč je prišel na večerjo, pa niso pustili prostora zanj in so ga popolnoma prezirali. Neki nadut general je med jedjo vstal s svojega sedeža

in rekel, kakor da je pravkar zapazil Puškina:

«Aleksander Sergejevič, kakšna je razlika med človekom in živaljo?»

Puškin je hitro sedel na generalovo mesto in se odrezal stoječemu generalu:

«Človek je sedel, žival pa stoji!»

Strašna grožnja.

Angleški zgodovinar Oldys je bil v začetku minilega stoletja obsojen na več let ječe, ker je imel preostro pero. Sedel je v neki manjši jetnišnici na deželi in z ječarjem se je tako sprijaznil, da mu je ta pogosto dovolil, da je smel zvečer oditi iz ječe k prijateljem na obisk. Izpočetka se je Oldys natanko držal ure, ki mu jo je ječar določil za vrnitev, počasi pa je začel ostajati dalje časa zunaj. Ječarju to seveda ni bilo prav.

Nekoč se je Oldys vrnil šele proti jutru in je moral ječarja zbuditi. Ta je še ves zaspan priklovratil iz svoje sobe in mu dejal: «Če se še kdaj zgodi kaj takega, vas sploh ne bom več spustil v jetnišnico. Zapomnite si to!»

Kako je Rockefeller obogatel.

Ko je praznoval Rockefeller svojo osemdesetletnico, je prišlo k njemu več časnikarjev, ki so ga hoteli intervjuvati. Seveda je vse najbolj zanimalo to, kako je prišel Rockefeller do svojih milijard. In starec jim je povedal:

«Ko sem bil še desetleten deček, sem nekoč ves žalosten postopal po mestnih ulicah. Moji starši so živeli zelo siromašno in pogosto sem moral stradati. Ko sem spovešeno glavo tako hodil po ulicah, sem zagledal na tleh čisto navadno iglo. Sklonil sem se, pobral iglo in si jo zataknil v podlogo svojega sukničja. Tedaj je prišel slučajno mimo neki veletrgovec, ki me je videl. To mu je bilo zelo všeč. Zdelo se mu je, da moram biti zelo pazljiv in varčen. Zato me je vzel k sebi in počasi sem postal pri njem uradnik. Napredoval sem tako hitro, da sem postal kmalu ravnatelj njegovega podjetja in po njegovi smrti lastnik.»

«Kako pa, da ste tisto iglo pobrali?» ga je vprašal neki mlad časnikar.

Bogatini se je nasmehnil:

«Vidite, tega še nihče ni vprašal, toda če želite, vam povem: Tisti dan me je namlatil tovariš v razredu in sklenil sem se mu maščevati. Iglo sem pobral le zato, ker sem mu jo hotel zatakni v klop, da bi se nanjo nabodel.»

Dve knjigi morilki.

V nekem pomorjanskem muzeju kažejo dve ogromni knjigi, ki tehtata najmanj stot. Okovani sta z železjem in celo železni ključavnici imata. Kakor dve skrinji za denar.

Prva knjiga je prastara biblija. Druga je neko zvezdoznansko delo.

Obe knjigi imata strašno zgodovino. Morilki sta. Toda ne samo v prisposodobah. Ne! Te dve knjigi sta res nekoga umorili. Nemškega zvezdoznanca in matematika Johanna Stoefflerja.

Stoeffler je znal brati usodo iz zvezd. O svoji moči je bil trdno prepričan. Napravil si je bil horoskop in naprej določil svoj smrtni dan. In tisti dan je sedel v delovni sobi pri svojih knjigah. Čakal je smrt. Saj mora priti! Nestrpno je strmel v vrata. Groza se mu je lesketala v očeh. Čakal je smrt, kakor si jo je v mislih ustvaril. S koso in peščeno uro v rokah. Smrt mora priti. Nestrpno je premikal svoj stol. Stol se je zadel v knjižno polico. Obe težki, z železom okovani knjigi sta se zamajali, padli učenjaku na glavo in mu jo zdobili. Johann Stoeffler je bil mrtev.

Tu v muzeju ležita zdaj obe morilki. Pripovedujeta o nebu, blaženosti, čudežih in peklju. Kakor dve skali težita mali muzej. Dva orjaka, ki sta bila nekoč tako močna, da sta zdobila človeško glavo kakor kij.

Sredstvo.

— Od jutra do večera mi toži žena zaradi revmatizma.

— Pa ukrenite kaj!

— Saj sem. Kakor hitro pridem domov, si zamašim ušesa z vato!

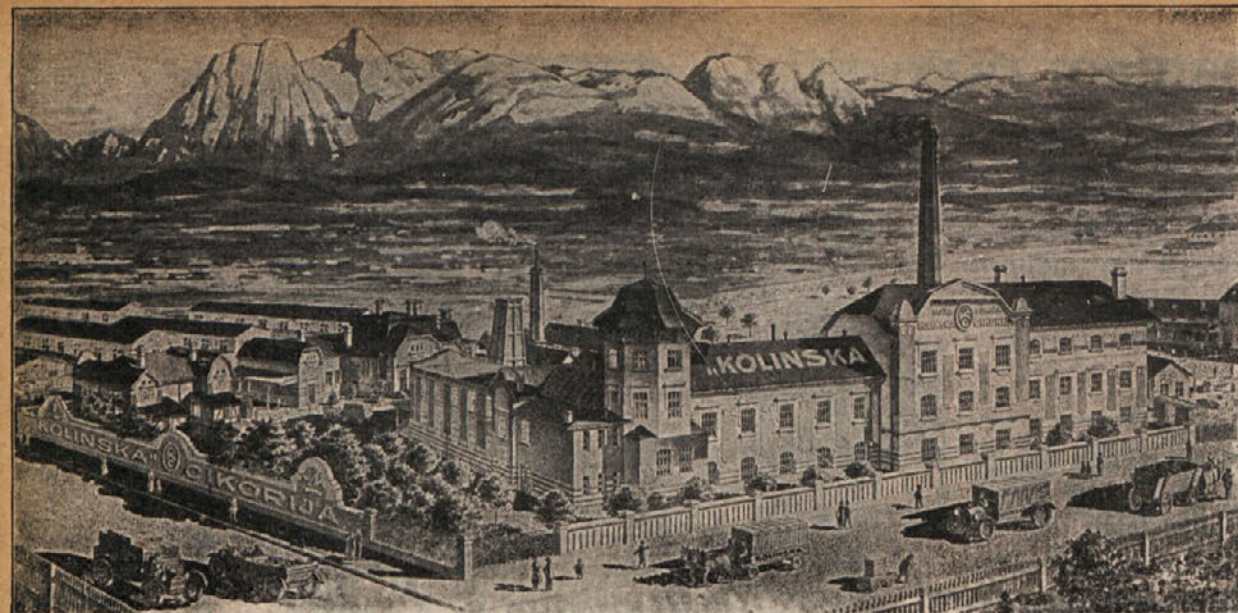
Cutex se proizvaja v barvah, ki se prilagajajo k vsaki obleki iz Vaše garderobe, od sportne obleke pa do večerne toalete, ker daje celemu ansamblu poseben šik.

Poizkusite Cutex, odstranjevalec laka. V nasprotju z grobimi vrstami acetonskih odstranjevalcev varuje kožico na nohtih, da se ne suši, in nohte same, da se ne krhajo.

CUTEX

Generalni zastopnik: M. NEUMANN,
parfumerija na veliko,
Zagreb, Boškovičeva ulica 44.

Na- predek naše industrije

Če govorimo o napredku naše industrije, moramo v prvi vrsti izpregovoriti nekaj besed o naši stari renomirani firmi: Kolinski tovarni cikoriije, d. d. v Ljubljani.

Že od leta 1909. naprej smo imeli priliko občudovati energijo, s katero se je to podjetje počasi, vendar sigurno razvijalo in po svetovni vojni z začetim delom vztrajno nadaljevalo. Bili so takrat težki časi za vso našo industrijo, vendar je Kolinska z marljivim in racionalnim delom v l. 1922. popolnoma preuredila svoj obrat, dopolnila tovarno z novimi zgradbami in jo opremila z modernimi stroji, ki garantirajo prvovrstno blago.

Tovarna izdeluje vse vrste kavnih dodatkov, posebno znano «Kolinsko cikorijo», «Redilno kavo» s srcem, «Figovo primes» itd.

Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike ter znaša kapaciteta tovarne do 180 vagonov letno.

Kolinski kavni dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi ter je vsled tega zelo zdrav in okusen pridatek za kavo.

Naša sotrudnica si je pred kratkim ogledala to tovarno in je mogla le z zadovoljstvom konstatirati, da vlada vsepovsod najlepši red in res vzorna snaga.

To podjetje spada sedaj med naša najbolj solidna domača podjetja in zasluži, da se njegovi izdelki čim več uporabljajo in priporočajo.

Na XV. LJUBLJANSKEM VELESEJMU od 1. do 11. junija 1935

bodo naša industrijska in obrtniška podjetja zopet stopila pred javnost, da pokažejo sadove svojega pridnega dela, marljive vztrajnosti in življenjske sile. Dokazala bodo, da se ravnajo po geslu življenja «V delu je moč». Letošnji Ljubljanski velesejem bo revija uspehov, doseženih v težkem boju za obstanek, bo praznik neumornega in neustrašnega gospodarstvenega dela našega človeka. Na velesejmu bodo zastopane vse glavne panoge industrijske in obrtne proizvodnje. Posebno bogate bodo razstave pohištva, tekstilnih izdelkov, preprog, usnja, čevljev, galanterijskih izdelkov, poljedelskih strojev, avtomobilov in najrazličnejših praktičnih novosti.

V okviru letošnjega pomladanskega velesejma bomo imeli tudi štiri posebne razstave: gasilsko, gospodinj-sko pod naslovom «Žena in obrt» z veliko modno revijo, razstavo domače volne in razstavo domačih malih živali.

Obiskovalci imajo 50 % popust na železnicah. Ko kupijo vozno karto, naj zahtevajo tudi rumeno železniško izkaznico za Din 5.—. Na velesejmu dobe potrdilo o obisku, nakar jim vozna karta z železniško izkaznico velja za brezplačni povratek.

Oglejte si velesejem!

Velika ljubezen

Golobje, ki se «kljunčkajo», so simbol nežne ljubezni. Ljudje mislijo, da si golobje, majhne papige in druge ptice s tem izkazujejo medsebojno nagnjenje. Občutljive ljudi pogled na takšno ljubezen zelo gane. Prijatelj narode, ki ima dar opazovanja, pa ve, da ima ta ljubeznivost precej prozaične namene. Če krmimo dvojico golobov, bomo opazili, da poje predrzni golob skoraj vse, golobici pa ostane prav malo ali pa sploh nič. Ko je krmljenja konec, začne golobica siliti v golobov kljun, čeprav bi morala biti z golobom, ki ji je skoraj vse pojedel, vse prej kakor ljubezniva. Če opazujemo natančneje ta prizor, bomo videli, da prisilijo «poljubi» goloba, da izbruhne del hrane, ki se mu je nabrala v golši, in tako pride golobica naknadno do svojega kosila. Torej lakota je vzrok tej ljubeznivosti.

Ostrejše kakor jezik najnevarnejše tašče . . .

S temi besedami hvali neki japonski izdelovalec kisa svoj izdelek. Taka reklama ni na Japonskem nič ne- navadnega. V neko tokijsko veletrgovino vabijo kupce s temile obljubami: «Tako dobrodošli ste pri nas kakor solnčni žarek po deževnem dnevu. Vsak prodajalec bo tako postrežljiv, kakor oče, kadar išče ženina za svojo hčer, ki ne bo imela nič dote. Blago vam homo dostavili na dom s hitrostjo topovske krogle!»

Električne baterije za žepne svetilke in anodne baterije znamke

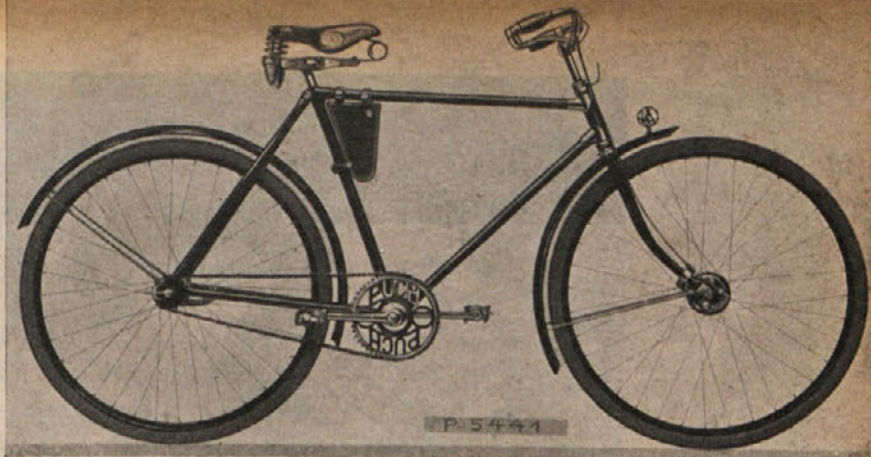
Penkala

trajajo dolgo zaradi
velike kapacitete
za regeneracijo.

*

Zahtevajte samo baterije Penkala!

Prijetna vožnja na Puchovem kolesu.

Puchova kolesa so odličen izdelek 35letne preizkušnje!
Puchova kolesa so brezhibna v konstrukciji in kvaliteti!
Puchova kolesa imajo miren in lahek tek!
Puchova kolesa imajo vse svetle dele kromirane!
Puchova kolesa imajo najmočnejšo zavoro vdelano na zadnji osi!
Puchova kolesa prodaja na mesečne obroke

IGN. VOK, Ljubljana

Tavčarjeva ulica 7. Telefon 26-87

Podružnice: **KRANJ, NOVO MESTO, CELJE, Miklošičeva c. 2.**

Vidiš ga, veliki dan,

majnik stopil je na plan.
 Gora je ozelenela,
 njiva žitje je spočela,
 drevje v svatovski opravi
 trosi cvetje po naravi.
 Vsepovsod je mladoletje,
 vsepovsod je vonj in cvetje.
 Kdo bo dneve te prespal,
 ne da bi se ves jim dal!
 Sreca svoja odklemimo,
 mlaje z venci okrasimo!
 Zdaj nam sije zlati čas,
 zdaj nam poje velik glas!
 Da popolno bo veselje,
 izpolnjene slednje želje,
 mizo s prtom pogrnimo,
 nanj «Jajnine» postavimo.
 Ko bo v skledah jed dehtela,
 vsa družina bo vesela.

Prelep blesk

ima tenko jensko steklo in dela, če
 ga svetloba obsije, prekrasne
 reflekse.

Tako odsevajo tudi dobro negovani lasje, kadar jih svetloba ob-
 sije, blesteči lasje pa povzdignejo ljubkost obraza.

Dajte svojim lasem tak blesk z redno uporabo Schwarzkopf Haar-
 glanza, ki je priložen vsaki vrečki Schwarzkopf-Extra Shampoona.

Za plavalaske specialna vrsta Schwarzkopf-Extra-blond,
 ki naredi potemnele lase zopet svetle. Vrečka Din 5.—.

SCHWARZKOPF-SHAMPOON-EXTRA

s Haarglanzem.

Vrečka Din 4.50 v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Definicija.

«Oče, kaj pa je telegrafija?»
 «Veš, misli si dolgo kačo, ki seže
 od Ljubljane do Zagreba. Če ji v
 Ljubljani stopiva na rep, bo v Za-
 grebu pičila.»

«Prav. Kaj pa je radio?»
 «To je isto, samo brez kače.»

Oprezno.

«Ali ste že gospodu sporočili, da
 je dobila njegova gospa trojčke?»
 «Ne, še ne — ker se pravkar brije.»

Z D R A V J E

s pomočjo zdravilnih svojstev raznih zelišč se dobi, ako se uživa

HERSAN čaj

mešanica posebnih zdravilnih zelišč po sestavi zdravnika R. W. Pearssona, zdravnika šefa v Bengaliji (angleška Indija). Po večletnih izkušnjah je neovrgljivo dokazana velika vrednost **Hersan čaja**, in to z nedvomnim uspehom pri obolenjih zaradi poapnenja žil, pritiska krvi, pri ženskih boleznih, pri menstruaciji (menjanju mesečnega perila), migreni, revmatizmu, obolenju obisti, jeter, motnjah v želodcu, zastrupljenju, zapeki, protinu (giht), črevesnih boleznih, hemoroidih, zgagi in pri čezmernem odebelenju. **Hersan čaj** se dobiva v vseh lekarnah. Poučno knjižico in vzorec Vam pošlje zastoj:

Reg. S. št. 14.001 z dne 6. VI. 1934.

„Radiosan“ Zagreb, Lopašičeva ulica 6.

PRAZENJE KAVE

je umetnost, ki zahteva vajo. Potrebno je, da se vse za užitek vredne sestavine po možnosti 100% razvijejo. V navadni pražilni ponvici to niti izdaleka ni mogoče, ker se zrna neenako opražijo in se obenem porazgubi večji del aromatičnih snovi. Modra gospodinja se odreče nepraktičnemu in dokazano dragemu domačemu praženju. Ona kupuje kofeina prosto kavo Hag, ki se praži po najnovejših metodah s pomočjo elek-

trike in vročega zraka ter takoj nato snažno pakira. Kava Hag ima obenem to prednost, da je prosta mnogim škodljivemu kofeina. Največji užitek prave kave, fini okus, izboren aroma, to daje kava Hag, ki jo lahko pijete do mile volje, ne da bi kdaj občutili neugodne posledice na sreč, živcih, ledvicah ali prebavi. Posebna organizacija pa skrbi, da dobite kavo Hag vedno svežo v vsaki dobri trgovini z živili. Servira se na željo tudi v hotelu in kavarni.

*Najbolj učinkujoče sredstvo
proti potenju nog je*

SETA-vložek!

Preprečuje tudi vse ostale bolečine na nogah in Vam ohrani noge vedno zdrave. Varuje čevlje in nogavice.

MOKOREL JOŽE

LJUBLJANA, MIRJE ŠT. 4

Špecijalna čevljarna vsakovrstnih modnih čevljev in gojzeric po izbori.

BRZOPOPRAVLJALNICA

za vse vrste čevljev, bodisi katerekoli znamke.

Hitro, dobro in po nizki ceni.

OPANKE PO MERI IN IZBERI!

NOVOST: Ženski kopalni čevlji.

Za dojenčke.

Prikuhe s Hordenzymom.

Z velikim uspehom se daje dojenčkom po petem mesecu Hordenzym dr. A. Wanderja v zvezi s svežimi prikuhami, kakor s spinačo, karfiolo, kolerabicami in korenjem. Mlajši in starejši dojenčki brez izjeme prav radi uživajo te prikuhe in jih tako dobro prenašajo, da se jim brez vsake nevarnosti lahko da dvakrat tako velik obrok prikuhe s Hordenzymom kakor navadne prikuhe.

S Hordenzymom pripravljene prikuhe so posebno redilne, ker ostanejo v želodcu in črevesih dalje časa in jih zato dojenčki bolje izkoristijo kakor navadne prikuhe. Natančno navodilo, kako pripravljamo prikuhe s Hordenzymom, je priloženo vsaki skatli.

Kakor smo slišali, je tvornica dr. A. Wanderja zaradi čimdalje večje uporabe Hordenzyna znižala od 1. junija t. l. ceno tega proizvoda, in sicer precej znatno, od Din 39,— na Din 29,— za skatlo s 200 grami. Radi beležimo to dejstvo in smo prepričani, da bo marsikatera mati to izkoristila.

Ujel se je.

Novi sluga je imel lepo navado, da je dejal vsako jutro svojemu gospodarju:

«Osem je ura, zunaj je čudovito vreme in tu imate kavo.»

Naposled pa je bilo gospodarju tega zmeraj enakega pripovedovanja dovolj in neko jutro je rekel, preden je sluga odprl usta:

«Že vem, da je ura osem, da je zunaj čudovito vreme in da imam tu kavo.»

«Zmotili ste se», ga je zavrnil sluga. «Zdaj je že pol devetih, zunaj lije kakor iz vedra in danes sem vam prinesel čaj.»

Orahol — edino, pravo, zajamčeno na vegetabilni osnovi iz domačih žlahtnih sirovin narejeno orehovo olje — ne pusti, da bi se napravile solnčne pege, čisti polt, izgaja gube, varuje pred solničnimi opekljami, pospešuje delovanje kože ter ji daje temno polt in zdravo jedrino. Originalna steklenica Din 7-50 v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Krasna so spomladanska jutra...

Lahke in zračne obleke z živahnimi barvami se ujemajo s prebujeno naravo. Moda, ki neprestano ustvarja in donaša novosti za vsak okus, nam dandanes omogoča, da ob bogati izbiri najlepših barv lahko kupujemo obleke, ki so tudi zelo praktične.

Vsekakor pa je potrebno, da so tkanine barvane z Indanthren - barvami, ker le tako so neprekosljivo stanovitne na solncu in pri pranju.

Pri kupovanju pazite vedno posebno na znamko Indanthren!

Pregovor.

Učitelj razlaga v šoli pregovore in pravi:

«Imamo tudi pregovore, ki imajo isti pomen, če jih obrnemo. Na primer: ‚Pes, ki laja, ne grize‘ in ‚Pes, ki grize, ne laja‘. No, Janezek, povej mi kakšen podoben primer!»

Janezek: «Bolha, ki grize, ne laja.»

Rešitev ugank iz pete številke.

Izpremenilnica: našiv, obara, enota, Vodnik, matica, šolar, porota, jetra. — Šiba novo mašo poje.

Črkovnica: Vzemi najprej vse vogalne črke zunanjega kvadrata v smeri kazalca na uri. Potem vse druge črke v isti smeri, potem vse tretje, in nazadnje še notranje štiri črke v isti smeri, pa dobiš: Laž ima kratke noge.

Posetnica: Tiskarniški vajenec.

Steber: goba, grah, para, svat, pesa, oral, soba. — Rešitev.

Skrivalnica: Vzemi vse prve in druge črke, pa dobiš: Brez dela nijela.

Dopolnilnica: post, rana, Ilok, jod, Anica, trak, epika, Lena, Job. — Prijatelj.

Kamni: Začetnice vseh šestih kamnov so ABCĎDE in povedo, v katerem vrstnem redu je treba sestaviti ostale skupine črk. Torej (A)KAM, (B)END, (C)OKA... itd., pa dobiš: Kamendo kamna palača.

Rebus: Dober nasvet je zaklad.

Uganke

STEBER.

(6 točk.)

- * V O * 1.) poslopje.
 Ž * * A 2.) boginja.
 * R O * 3.) svetopisemska oseba.
 S * * S 4.) postava.
 * R A * 5.) čarodej.
 P * * K 6.) drevored.

Novе črke ti dajo slovenskega pisatelja.

IZLOČILNICA.

(6 točk.)

klas, trn, mah, Avala, ocena, mak, tla.

V vsaki besedi črtaj eno črko in ostane ti pregovor.

ČRKOVNICA.

(8 točk.)

V I T N M E Z
 O H A I E S L
 D G L N J O O
 A R Z A A N S

SKRIVALNICA.

(8 točk.)

Sevilja, dleto, Ontario, izdajalec, akumulator, razbojnik, voditelj.

V vsaki besedi vzemi dve zaporedni črki, da dobiš pregovor.

STATISTIKA.

(12 točk.)

V neki bolnišnici so napravili statistiko bolnikov, ki so se zdravili zadnji dve leti, po boleznih. Bolezni so bile naslednje:

1933 1934

Bazedovljeva bolezen	12	14
škrlatinka	21	14
vnetje	10	23
zastrupljenje	19	18
epilepsija	10	11
žolčni kamni	11	12
zlata žila	15	25
ledvične bolezni	15	10
jetika	100	101
gnojenje	11	13
rak	20	—

Kaj povedo te številke?

POSETNIKA.

(7 točk.)

Daniilo An. Prosenec

DOPOLNILNICA.

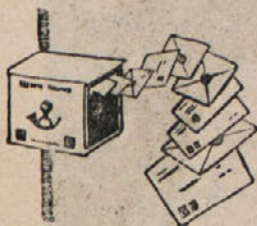
(8 točk.)

..s.o, pr...zen, .opo.n.k, ..rina,
 ...op, s...ro, s.b..kt, s..ti.ka,
 d.s..nt, .a.j.nje, .a..voljnost.

Vstavi namestu pik prave črke, da dobiš samostalnike. Novе črke ti dajo pregovor.

STOPNICE.

M A — — — — slovensko mesto
 — M A — — — — drag kamen
 — — M A — — — — iz istega kraja
 — — — M A — — — — drag kamen
 — — — — M A — — — — turški sultan
 — — — — M A — — — — pokrajina v USA

K

Da bo mogla ustreči vsem zahtevam svojih odjemnikov, je

KUVERTA

KONFEKCIJSKA TVORNICA, DRUŽBA Z O. Z.

V LJUBLJANI

modernizirala tovarniške naprave in povečala svoj obrat v na novo preurejenem poslopiju

na Tyrševi cesti št. 67

nasproti mitnice.

Številka telefona 28-07

Pridiga brez priprave.

Abrahamu so nekoč očitali, da se za vsako pridigo dobro pripravi. On pa je to tajil. Da bi dokazal, da prihaja v cerkev nepripravljen, se je domenil s prijatelji, da mu bodo šele na prižnici prinesli listek, kjer bo napisano, o čem naj govori.

Koledarji vseh vrst

žepni
vezani v platno ali usnje,
krasna izdelava,

namizni
v raznih oblikah in kvalitetah,

stenski
v bogati izbiri z raznimi slikami in z izboklim tiskom,

tedenski
koledarski bloki
v vseh velikostih,

dnevni
koledarski bloki
za pisarne v vseh velikostih
se izdelujejo v

LITOGRAFIJI ČEMAŽAR JOSIP LJUBLJANA, Igriška ul. 6 (poleg dramskega gledališča)

Drugo nedeljo je prišel Abraham a Santa Clara na prižnico. Ko je odmolil potrebne molitve, je prišel za njim deček, ki mu je prinesel zapečateno pismo. V njem bi moral biti naslov pridige.

Abraham je pismo odprl, toda v njem je dobil samo nepopisan list.

Obrnil ga je na vse strani, potem pa ga je položil zraven sebe in začel svojo pridigo:

«Bog je ustvaril svet iz nič...»

Pauerjevi keksi
so veselje otrok
in izreden užitek
odraslim

*

Čokolado, piškote, biskvite,
vafeljne, napolitanke in vse
druge dobre reči izdeluje
moderna in higienično
urejena tvornica

B. Pauer d. z o. z. LJUBLJANA VII, CELOVŠKA C.

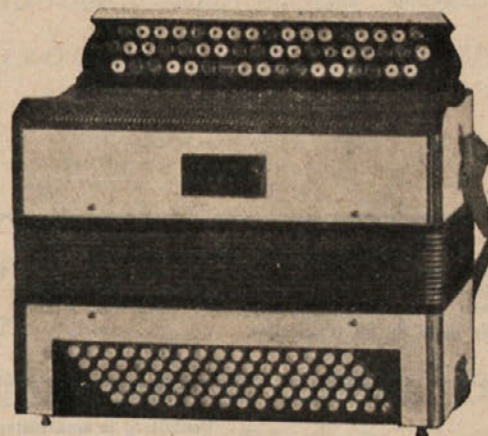
Veselje in umetniški užitek Vam dá samo Kuclerjeva harmonika

Izdelujem domače slovenske in nemške kromatične in klavirske harmonike. Vsak strokovnjak Vam bo rad potrdil, da se moje harmonike lahko kosajo z vsakim drugim inozemskim izdelkom.

Sprejemam jih tudi v popravilo in uglašujem po nizki ceni. Manjša popravila se izvrše takoj. Proti primernemu plačilu zamenjam nove harmonike za druge vrste harmonik. Na razpolago so tudi sestavni deli in vse potrebščine za harmonike (tudi glasovi) po prav ugodnih cenah.

FRANC KUCLER

izdelovalec harmonik
postaja DRENOV GRİČ
pošta VRHNIKA, Jugoslavija

Tako koristijo „Jutrovi“ mali oglasi svojim čitateljem

Taki so uspehi MALIH OGLASOV

Trgovino

špecerijskim, galanterijskim in manufakturnim blagom, v bližini Kranja oddam v najem. Prevzeti je vso zalogo v vrednosti približno 25.000 Din; najemnina nizka. Vprašanja na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Trgovina Kranja«. 44756-17

Prejel sem več ponudb in sem prav zadovoljen! V drugih listih nisem priobčil.

Kranj, 14. XI. 1930. Fr. M.

Trgovino

mešanega blaga, dobro vpeljana, s inventarjem, blizu tarne cerkve oddam v najem s 1. marcem t. l. Interesenti naj se obrnejo na ogl. odd. »Jutra« pod »Dobro vpeljana trgovina«. 3685-17

Na cenjeni dopis z dne 31. I. t. l. Vam vljudno sporočam, da sem priobčil moj oglas samo v Vašem listu pod številko 3685 ter da sem z uspehom popolnoma zadovoljen.

Sv. Jurij ob Tab., 1. II. 1931.

L. Kl.

Strojnika

za lokomobilo Wolf, v bližini Ljubljane. Išče mo za takoj. Ponudbe s navedbo plače na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Trezen strojnik«. 45314-1

... da se je na oglas priglasilo mnogo interesentov ter smo z oglasom popolnoma zadovoljni. Oglas nisem stavil v noben drug časopis, ker imamo izkustva, da za tozadevne oglase popolnoma zadostuje oglas v »Jutra«. Priporočamo se ...

Grosuplje, 12. XI. 1930. T. M.

Hišo ali vilo

dvostanovanjsko, z vratom kupim v oddaljenosti do 20 minut od mesta. Ponudbe s natančnim opisom, letnico gradnje in ceno na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Dome«. 4776-20

Z dobljenimi ponudbami sem (po številu in vsebini) prav zadovoljen. V drugih listih nisem oglašal.

Dolnji Kraljevac, 19. XI. 1930.

PREGLEJTE VSE KOTE V HIŠI

gotovo imate predmete, ki jih ne rabite več. »Jutrovi« mali oglasi jih bodo vnovčili

„JUTROVI“ MALI OGLASI

Vam preskrbijo vse. Priobčite svoje želje, prejeli boste ugodne ponudbe.

Naročnina je: 12 številčk revije »Prijatelj« Din 62.—
Naročniki zbirk jo dobe za polovično ceno Din 32.—
10 mehko vezanih leposlovnih knjig (III. zbirka, 1000 strani) „ 100.—
10 mehko vezanih rodbinskih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) „ 67.—
20 knjig in 12 številčk »Prijatelja« Din 199.—

Rokopisi se ne vračajo.

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 22-87.

Ce se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—
Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za vsako zbirko „ 60.—
Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) „ 30.—
Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) „ 60.—

*Bridke solze pretaka naš mali Janko
zato, ker je pri hiši zmanjkalo*

*Dr.
Pirčeve sladne kave*

*Skrbne mamice, skrbite, da boste vedno za-
ložene z izborno in zdravo otroško hrano*

*Dr.
Pirčeva sladna kava*

*ki je odličen domač izdelek. Dr. Pirčeva
sladna kava je redilna in krepilna tudi
za odrasle, ker je sijajnega okusa.*

Ali ste že razmišljali
o tem —

— kaj morajo
zdržati
Vaši zobje?

V teku enega leta jih čistite 36 ur — napravite 15.000 potegljajev s ščetko! Koliko morajo šele zdržati Vaši zobje celo življenje! Ali se torej ne mora storiti vse, da bo čiščenje zob čim prizanesljivejše?

3 PREDNOSTI jamčijo za Sargov Kalodont

1. blaga pena specialnega u-
stnega mila temeljito čisti
zobe tudi tam, kamor ne do-
seže ščetka.
2. izredno fina sestavina priza-
nesljivo čisti zobno sklenino.
3. sulforicin-oleat Dra Bräunli-
cha odpravi polagoma ne-
varni zobni kamen in pre-
preči, da se ne naredi drug.

ZATO VZEMI

SARGOV KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK